

**Załącznik do Uchwały Nr XXIII/129/2008
Rady Gminy Komarówka Podlaska z dnia 1 grudnia 2008 r.**

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KOMARÓWKA PODLASKA W LATACH 2008-2015

Komarówka Podlaska 2008

Spis treści

Spis treści	2
Wprowadzenie	4
I. Charakterystyka i diagnoza stanu społeczno-gospodarczego	5
I.1. Analiza położenia geograficznego miasta, zasoby kulturowe i walory przyrodnicze	5
I.2. Ogólna charakterystyka sfery społecznej	10
I.2.1. Demografia	10
I.2.2. Wykształcenie	14
I.2.3. Rynek pracy- problematyka bezrobocia	16
I.3. Diagnoza stanu infrastruktury techniczno-ekonomicznej	20
I.3.1. Energetyka i gazownictwo	20
I.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa	20
I.3.3. Gospodarka odpadami	23
I.3.4. Infrastruktura teleinformatyczna	24
I.3.5. Infrastruktura transportowa	25
I.4. Diagnoza sfery gospodarczej	27
I.4.1. Rolnictwo	27
I.4.2. Podmioty gospodarcze	31
II. Stan infrastruktury społecznej	33
II.1. Oświata i wychowanie	33
II.1.1. Służba zdrowia i opieka społeczna	35
II.1.2. Sport i turystyka	40
II.1.3. Działalność kulturalna	44
II.2. Bezpieczeństwo publiczne	47
II.3. Organizacje pozarządowe	50
III. Gospodarka finansami	53
IV. Analiza SWOT	55
IV.1. Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron	56
IV.2. Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego	57
V. Perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego	58

V.1.	Misja i wizje.....	58
V.2.	Cele strategiczne.....	59
V.2.1.	Określenie strategicznych celów rozwoju- priorytety realizacji celu generalnego	59
V.2.2.	Określenie najważniejszych zadań cząstkowych - cele operacyjne	59
VI.	Spójność z dokumentami strategicznymi.....	63
VI.1.	Strategia wojewódzka	63
VI.2.	Strategia krajowa	63
VII.	Monitorowanie i wdrażanie.....	65
VII.1.	Wdrażanie Strategii	65
VII.2.	Monitoring	66
VIII.	Prognoza finansowania strategii rozwoju	69
IX.	Opis przebiegu i wyników konsultacji społecznych.....	70
X.	Wieloletni Plan Inwestycyjny	101
	Spis tabel	102
	Spis rysunków	103

Wprowadzenie

Rozwój lokalny to proces, dzięki któremu samorząd podnosi jakość życia mieszkańców i pobudza postęp gospodarczy jednostki terytorialnej. Nie sposób więc tego procesu nie oprzeć na planowaniu, przewidywaniu przyszłości, określaniu sposobów i etapów realizacji strategicznych celów oraz realnych środków do ich osiągnięcia. Temu wszystkiemu ma służyć Strategia Rozwoju Gminy Komarówka Podlaska, który określa jej podstawowe kierunki postępu, uwzględniając przy tym jej walory i największe szanse w otoczeniu oraz minimalizującym lokalne słabości i zewnętrzne zagrożenia. Strategia zawiera analizę stanu obecnego gminy w sferze społecznej, gospodarczo-rolnej, infrastruktury technicznej i środowiskowej. Analiza relacji między tymi sferami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju gminy, identyfikację stanu obecnego oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju. Wskazuje założenia rozwoju Gminy Komarówka Podlaska, cele oraz zadania i projekty wdrożeniowe. Tworzenie wizji rozwoju gminy jest ważnym elementem w dążeniu do integracji europejskiej oraz daje możliwość korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Niniejsza Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Komarówka Podlaska nawiązuje do Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006, jak i dotychczasowego PRL. Strategia Lokalna Gminy Komarówka Podlaska opiera się nie tylko na wymienionych dokumentach strategiczno-programowych, ale również została ona opracowana na podstawie materiałów uzyskanych w trakcie procesu konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami Gminy Komarówka Podlaska. Wiele materiałów do strategii dostarczyły również władze, przedstawiając istniejące w gminie problemy oraz wyrażając swoje opinie.

Strategia Rozwoju Lokalnego gminy Komarówka Podlaska jest zgodna ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020*, „*Narodową Strategią Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007-2015*”, „*Strategią Rozwoju Kraju*”.

Jak każdy dokument planistyczny tak i ta Strategia analizuje i ocenia aktualną sytuację, identyfikuje problemy, diagnozuje potrzeby lokalnej społeczności, określa kierunki działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu. Wskazuje wytypowane do realizacji w okresie planistycznym projekty i źródła ich finansowania. Przewiduje sposoby wdrażania, monitorowania i promowania.

I. Charakterystyka i diagnoza stanu społeczno-gospodarczego

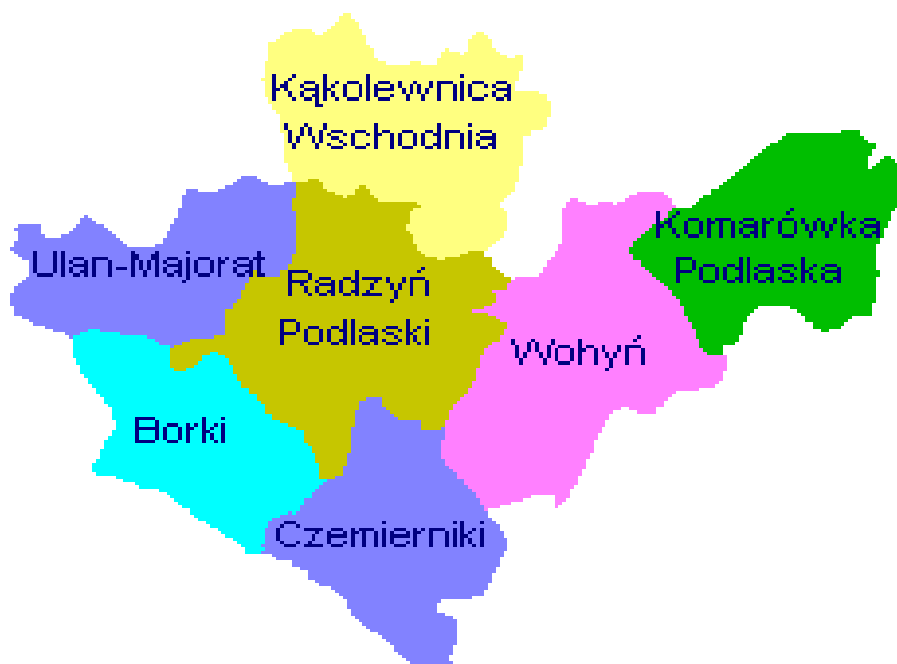

I.1. Analiza położenia geograficznego miasta, zasoby kulturowe i walory przyrodnicze

---

Gmina Komarówka Podlaska leży we wschodniej części Powiatu Radzyń Podlaski i sąsiaduje tylko z jedną gminą powiatu - od zachodu z gminą Wohyń, od północy z gminami Drelów i Łomazy (powiat bialski), od wschodu z gminami Rossosz i Wisznice (powiat bialski) oraz od południa z gminą Milanów (powiat Parczew).

Rysunek 1 Położenie gminy Komarówka Podlaska na tle powiatu radzyńskiego

Źródło: Zasoby internetowe

Gmina Komarówka Podlaska skupia 13 sołectw i tyle samo miejscowości, często podzielonych na „dzielnice” czy kolonie:

- Brzeziny
- Brzozowy Kąt

- Derewiczna
- Kolembrody
- Komarówka Podlaska
- Przegaliny Duże
- Przegaliny Małe
- Walinna
- Wiski
- Woroniec
- Wólka Komarowska
- Żelizna
- Żulinki

Największą miejscowością jest Komarówka Podlaska licząca 1 291 mieszkańców. Do większych miejscowości należą Derewiczna (571 mieszkańców), Przegaliny Duże (558 mieszkańców), Kolembrody (503 mieszkańców), Brzozowy Kąt (426 mieszkańców).

Pozostałe to: Walinna (334), Żelizna (346), Wiski (316), Wólka Komarowska (217), Woroniec (154), Przegaliny Małe (124), Brzeziny (113), Żulinki (66).

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 13 756 ha. 9 339 ha to użytki rolne w tym: 6 756 ha - grunty orne, 384 ha - sady, 1 823 ha - łąki i pastwiska. Lasy zajmują 3 270 ha powierzchni, w tym 1 100 ha to lasy prywatne. Pozostałe grunty to 1 147 ha, w skład których wchodzi zabudowania, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki. Ludność gminy liczy ogółem 5 019 osób, w tym 2523 kobiety i 2496 mężczyzn. Średnia gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi około 37 osób.

Walory przyrodnicze gminy Komarówka Podlaska

Gmina Komarówka Podlaska znajduje się na obrzeżu Europejskiej Sieci Ekologicznej (ECONET) - spójnym przestrzennie i funkcjonalnie systemie reprezentatywnych i najlepiej zachowanych pod względem różnorodności biologicznej obszarów Europy. Fragmentem tego systemu jest ustanowiona w Polsce tzw. Krajowa Sieć Ekologiczna (ECONET-PL), której ogniwami są tzw. obszary węzłowe (o randze międzynarodowej i krajowej) oraz korytarze ekologiczne (również o randze międzynarodowej i krajowej). Na skraju jednego z korytarzy o randze krajowej, nazwie „Dolina Krzny”, położona jest gmina Komarówka Podlaska.

W planach zagospodarowania przestrzennego jest utworzenie tzw. Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który obejmowałby swym zasięgiem głównie białkopodlaskie i międzyrzeckie kompleksy leśne, w tym lasy w rejonie Żeliznej, zajmujące północną część gminy. Projektowany obszar chronionego krajobrazu połączony byłby z również projektowanym Parkiem Krajobrazowym „Lasy Włodawskie” korytarzem ekologicznym, tworzonym przez doliny Zielawy, Mulawy i Kanału Partyzanckiego. Północna część tego korytarza, współtworzona również przez Kanał Wieprz-Krzna, przebiega przez teren gminy. Ponadto rangę krajowych ostoji przyrody posiadają położone na terenie projektowanego Białkopodlaskiego OCK dwa projektowane rezerваты przyrody: Żelizna (Borodacz) oraz Bagno Książęce.

Klimat

Klimat, jaki panuje w gminie można scharakteryzować jako kontynentalny z upalnymi latami i mroźnymi zimami. Średnia roczna opadów atmosferycznych wynosi 500-600 mm i jest niższa od średniej krajowej : 40 % opadów przypada na miesiące letnie (czerwiec - sierpień). Średnia roczna temperatura wynosi 7,4°C. Duże wahania temperatury występują w miesiącach styczeń, luty, wrzesień, październik. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperatury 18 – 18,5°C. Najzimniejszy miesiąc to styczeń – średnia temperatura – 4,4°C. Absolutne maksimum temperatury wynosi 39°C, zaś minimum – 37°C. Okres wegetacji wynosi 205-215 dni.

Wody

Gmina znajduje się na terenie regionu Polesie Lubelskie Północne -jednego z sześciu wyodrębnionych na Lubelszczyźnie. Region ten odznacza się najgęstszą siecią wodną i wyraźną interwencją człowieka. Działy wodne są z reguły trudne do ustalenia, a w wielu miejscach mają charakter strefowy. W stacjach wód gruntowych stwierdza się następujące głębokości czwartorzędowego poziomu wód (dane dotyczących lat siedemdziesiątych):

- w Przegalinach Dużych - nieco poniżej 5 m,
- w Komarówce Podlaskiej - około 3 m
- w Brzozowym Kącie - około 2 m.

Wydajność możliwa do uzyskania z pojedynczej studni najczęściej wynosi 20 - 50 m³/h.

Gleby

Gmina znajduje się na obszarze tzw. białkopodlaskiego regionu glebowo-rolniczego. Znaczna przewaga w nim gleb kompleksu IV, V i VI. W gminie dominują one na wysoczyźnie morenowej doliny Białki i Żarnicy. W obrębie gruntów ornych zdecydowanie przeważają gleby w kl. IVb (powierzchnia 2 106,7 ha – 31,73 % powierzchni ewidencyjnej gminy). W dalszej kolejności to klasa IVa (pow. 2 079,6 ha – 31,32 %) oraz klasa V (pow. 1 355,2 ha – 20,41 %).

Pozostałą część stanowią klasy:

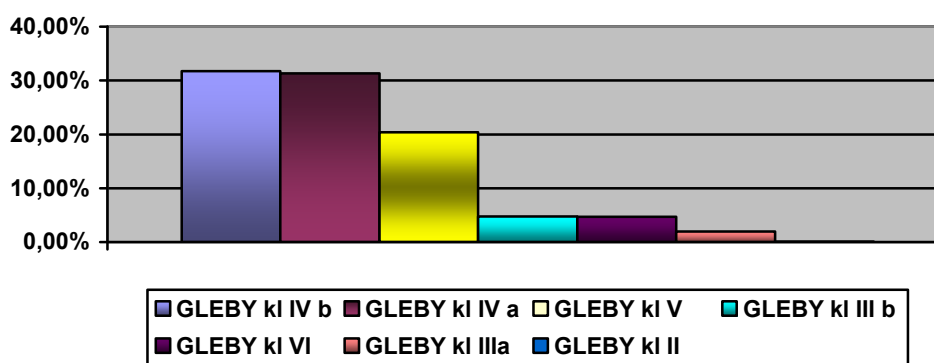
- III b (pow. 650,6 ha - 4,73 %),
- VI (pow. 313,20 ha- 4,72 %),
- III a (pow. 130,1 ha - 1,96 %),
- II (pow. 4,6 ha - 0,07 %).

Tabela 1 Klasyfikacja gruntu w gminie Komarówka Podlaska.

Klasa gruntów	Grunty orne		Użytki zielone	
	Ogółem	%	Ogółem	%
I	-	-	-	-
II	4,6	0,07	-	-
IIIa	130,1	1,96	650,2	23,78
IIIb	650,6	4,73		
IVa	2079,6	31,32	1353,9	49,54
IVb	2106,7	31,73		
V	1355,2	20,41	660,6	24,17
VI	313,2	4,72	68,8	2,51
Razem	6 640	100	2 733	100

Źródło: opracowanie własne. Dane Urząd Gminy Komarówka Podlaska

Rysunek 2 Klasyfikacja bonitacyjna gleb w gminie Komarówka Podlaska .

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Rys historyczny gminy Komarówka Podlaska

Komarówka Podlaska, położona przy drodze z Parczewa do Międzyrzecza Podlaskiego, stanowi obecnie ośrodek gminy.

W okresie staropolskim Komarówka Podlaska leżała na terenie powiatu brzeskiego, zajmującego zachodnie połacie Wielkiego Księstwa Litewskiego. Prawa miejskie uzyskała w XVII w. Miastem była już w 1672 r., bowiem wtedy jej właściciel, marszałek grodzieński oraz starosta przewalski i filipowski, Jan Kazimierz Kierdej nadał prawa miejskie.

W dokumencie z 16 IV 1672 r. ówczesny właściciel miasta zezwolił na odbywanie dwóch jarmarków oraz targów, określił sądowe kompetencje wójta, zezwalając jednocześnie na apelacje od jego wyroków do sądu dziedzica, a także zobowiązał mieszczan do wybudowania ratusza oraz studni. (...)

Dziedzic zadbał także o estetykę miasta, nakazując „dla ozdoby i bezpieczeństwa” otoczenie miasteczka rowem oraz wystawienie parkanu z drewna, pobranego na ten cel, z należących do niego lasów. Zobowiązał także mieszczan do odbywania regularnej straży pożarnej, obejmującej domostwa oraz zabudowania kościelne.

Po śmierci założyciela miasta w 1685 r. właścicielem Komarowa stał się jego syn Władysław Antoni, dworzanin pokojowy króla Jana III Sobieskiego, a po ojcu starosta filipowski. Żoną Władysława była Katarzyna Rudominówna Dusiatka, która po śmierci pierwszego męża w r. 1699 użytkowała Komarówkę jako dożywotniczka, a po niej dzierżył miasteczko jej syn z pierwszego małżeństwa stolnik miński i pułkownik królewski Józef Kierdej. Po śmierci Józefa Kierdeja, majątek jego dziedziczyła ciotka Tekla z Kierdejów Aleksandrowiczowa.

Później miasteczko przeszło w ręce hetmana polnego litewskiego Józefa Sosnowskiego, a po nim na jego córkę Katarzynę, która wyszła za pisarza polnego litewskiego i kasztelana trockiego Józefa Wincentego Platęra.

Po trzecim rozbiore Polski Komarówka znalazła się w należącej do Austrii Galicji Zachodniej i stanowiła część cyrkułu białskiego. W tym czasie Komarówką administrowali dzierżawcy. I tak w latach 1798-1799 użytkował ją razem ze wsiami Wielkimi Przegalinami oraz Wólką b. porucznik wojska polskiego Franciszek Taszycki. Wkrótce doszło do zmiany właściciela dóbr. Na mocy kontraktu zawartego w dniu 23 VI 1802 r. Cecylia Ożarowska sprzedała dobra komarowskie Leonardowi Targońskiemu. W tym czasie Komarówkę zamieszkiwało 346 osób, które zajmowały 77 domów (Spis austriacki z r. 1808).

W r. 1820 w Komarówce mieszkało zaledwie 335 mieszkańców, z czego 256 chrześcijan i 79 Żydów. Zdecydowana większość jej mieszkańców utrzymywała się z rolnictwa, a zaledwie kilka osób uprawiało rzemiosło. Mieszkańcy zajmowali 62 domy. Zabudowa ośrodka była całkowicie drewniana (łącznie z kościołem parafialnym).

Postanowieniem Namiestnika Królestwa Polskiego z 26 II 1822 r. zamieniono Komarówkę na osadę wiejską.

W dniu 11 V 1847 r. spłonął w wyniku pożaru drewniany kościół parafialny. Na jego miejsce w dziesięć lat później stanęła świątynia murowana, wzniesiona zbiorowym wysiłkiem wiernych, szczególnie miejscowych ziemian oraz proboszcza ks. Juliana Kryńskiego. Należy podkreślić, że większość mieszkańców osady wyznawała religię grecko-katolicką. W r. 1847 odnotowano w Komarówce tylko 56 katolików, którzy zajmowali zaledwie 10 domów. Zdecydowanie więcej katolików zamieszkiwało we wsiach: Brzozowy Kąt (456) i Przegaliny Wielkie (167). W pozostałych (Starym Komorowie, Kolembrodach, Walimie, Worońcu, Rudnie, Wiskach, Elżbietowie i Derewicznej) było ich jeszcze mniej.

Zmieniali się w tym okresie również właściciele osady. Po Leonardzie Targońskim przejął ją Sierzputowski, a po nim właściciel niedalekiego Worońca Janusz Dmochowski.

W okresie powłaszczeniowym siedzibą gminy, należącej do powiatu radzyńskiego guberni podlaskiej, stała się Żelizna. W okresie niepodległego państwa polskiego oraz okupacji niemieckiej Komarówka stała się ponownie ośrodkiem gminy, w dalszym ciągu stanowiąc część powiatu radzyńskiego. W związku z likwidacją gmin w r. 1954 przejściowo pełniła funkcje ośrodka gromadzkiego, by od 1 I 1973 r. odzyskać utraconą rangę centrum gminy w powiecie radzyńskim województwa lubelskiego.¹

I.2. Ogólna charakterystyka sfery społecznej

I.2.1. Demografia

Gmina Komarówka Podlaska liczy 5019 mieszkańców. Gmina Komarówka Podlaska podzielona jest na 13 sołectw, a liczbę ludności zamieszkałej w poszczególnych sołectwach i gęstość zaludnienia przedstawia poniższa Tabela:

---

¹ Źródło: Ekspertyza historyczno-heraldyczna dot. herbu gminy Komarówka Podlaska dr Janusz Łosowski

Tabela 2 Powierzchnia i ludność gminy Komarówka Podlaska w 2007 roku

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Powierzchnia sołectwa w km ²	Gęstość zaludnienia os/km ²
Brzeziny	113	4,89	23,11
Brzozowy Kąt	426	10,86	39,23
Derewiczna	571	14,34	39,82
Kolembrody	503	20,50	24,54
Komarówka Podlaska	1291	9,34	138,22
Przegaliny Duże	558	16,00	34,87
Przegaliny Małe	124	5,70	21,75
Walinna	334	8,00	41,75
Wiski	316	9,97	31,69
Woroniec	154	3,56	43,25
Wólka Komarowska	217	4,49	48,33
Żelizna	346	27,40	12,63
Żulinki	66	2,93	22,52
Ogółem	5019	137,56	36,49

Źródło: Dane z Ewidencji Ludności. Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Powierzchnia gminy zajmuje 137,56 km², a wskaźnik gęstości zaludnienia kształtuje się na poziomie 36,83 osoby/1 km².

Analizując dane z tabeli można zauważyć, że najwięcej ludzi zamieszkuje w Komarówce Podlaskiej tj. 1291 osób, co stanowi 25,72 % ogółu ludności. Najmniej liczebne są miejscowości Żulinki i Brzeziny. Komarówka Podlaska jest więc najprężniej działającym ośrodkiem społeczno-gospodarczym w gminie.

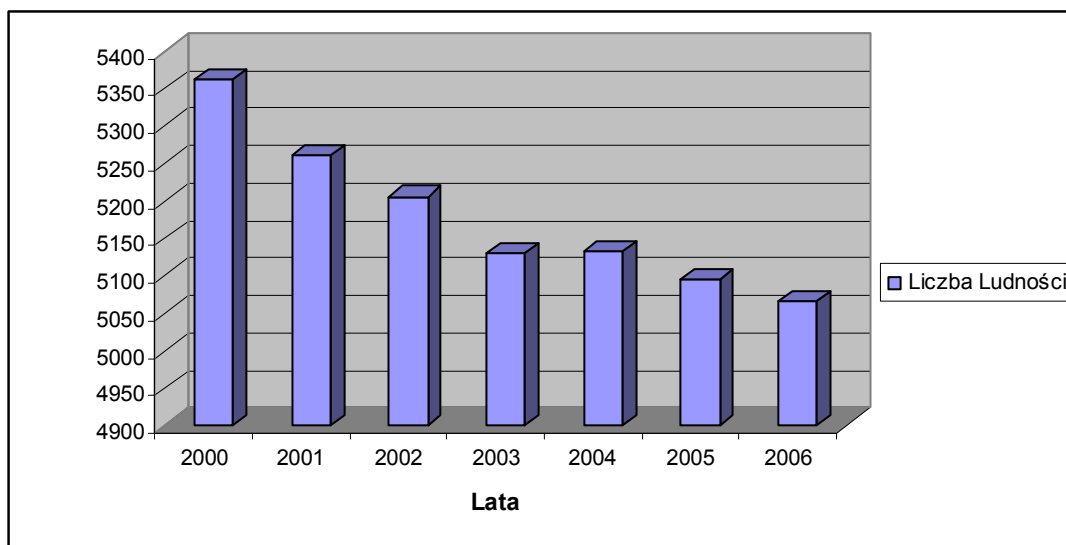
Dynamikę zmian ludności przedstawia poniższa Tabela, która ukazuje zmniejszanie się przyrostu ludności w gminie. W przeciągu ośmiu lat liczba ludności w gminie zmalała o 342 osób.

Tabela 3 Liczba ludności gminy Komarówka Podlaska na przełomie 2000-2007.

Lata	Liczba ludności	% w skali do roku poprzedniego
2000	5 361	-----
2001	5 260	98,12
2002	5 206	98,97
2003	5 130	98,54
2004	5 133	100,06
2005	5 095	99,26
2006	5 066	99,43
2007	5 019	99,07

Źródło: Dane z Ewidencji ludności. Urząd Gminy Komarówka Podlaska

Diagram dokładnie obrazuje zmieniającą się dynamikę ludności w gminie Komarówka Podlaska. Dane na poniższym wykresie ukazują tendencję spadkową ludności zamieszkałej w gminie Komarówka Podlaska w okresie 2000-2006.

Rysunek 3 Dynamika zmian liczby ludności gminy Komarówka Podlaska w latach 2000 – 2006.

Źródło: Opracowanie własne

Struktura wieku ludności gminy Komarówka Podlaska kształtuje się następująco: najwięcej ludności jest w wieku produkcyjnym, której przedział wiekowy obejmuje lata od 18 do 60 roku życia. Ludność w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym równoważy się.

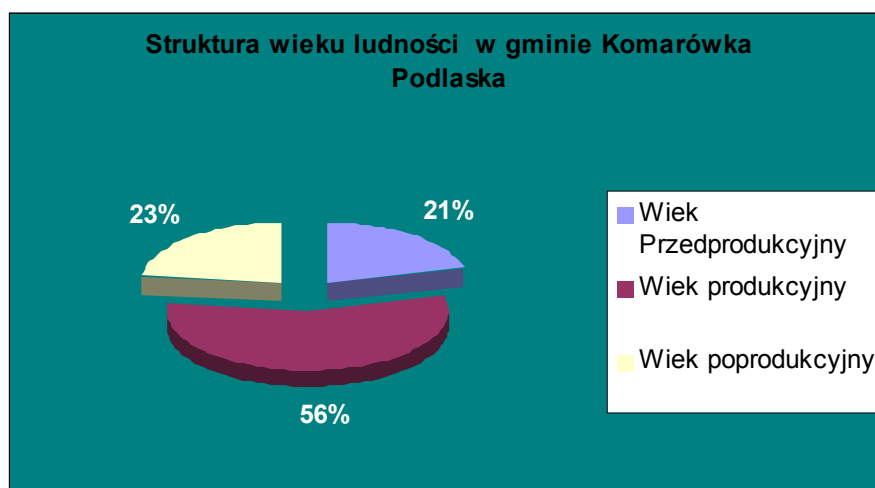

Tabela 4 Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2006 i 2007 roku.

ROK	Ogółem	kobiety	mężczyźni	Ludność w wieku		
				Przedprodukcyjnym 0-18 lat	Produkcyjnym 18-60 lat	Poprodukcyjny Powyżej 60 lat
2006	5 066	2540	2526	1079	2828	1159
2007	5 019	2523	2496	1045	2894	1080

Źródło: Dane z ewidencji ludności. Urząd Gminy Komarówka Podlaska

Rysunek 4 Struktura ludności w gminie Komarówka Podlaska

Źródło: Opracowanie własne.

Dane przedstawione na wykresie ukazują, iż w gminie największy odsetek ludności stanowią osoby będące w wieku produkcyjnym 56 % 2894 osób, w wieku poprodukcyjnym 23 % 1080 osób, zaś najniższy odsetek stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym 21 % - 1045 osób.

Bardzo niepokojącym zjawiskiem demograficznym na terenie gminy Komarówka Podlaska jest ujemny przyrost naturalny analizowany w latach 2000-2007. Przez wszystkie te lata był on ujemny lecz taka tendencja również utrzymywała się na poziomie krajowym. Od 2001 do 2002 roku ujemny przyrost naturalny zaczął stopniowo maleć jednak nie na tyle by osiągnął wartość dodatnią. W 2003 roku nastąpił gwałtowny spadek przyrostu naturalnego wynoszący -42 , by następnego roku równie gwałtownie mógł wzrosnąć i wynosił -3, a od następnych już lat przebrało mniej drastyczne wahania 2005 -13, 2006 -4 i w 2007 roku ponownie osiągnęło -13.

Tabela 5 Przyrost naturalny w gminie Komarówka Podlaska na przełomie 2000/ 2007

Rok	urodzenia	zgony	Przyrost naturalny
2000	49	76	- 38
2001	50	74	- 24
2002	48	73	- 25
2003	49	91	- 42
2004	53	56	-3
2005	52	65	-13
2006	64	68	-4
2007	47	60	-13

Źródło: Dane z Ewidencji ludności.

Innym czynnikiem decydującym o rozwoju demograficznym gminy jest saldo migracji.

Gmina charakteryzuje się ujemnym saldem migracji, co niekorzystnie wpływa na rozwój demograficzny gminy. W 2007 roku wzrosło do -34 i jest największe od 4 lat.

Tabela 6 Migracja ludności w gminie Komarówka Podlaska.

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Napływ- Zameldowani e	40	33	31	23	30	45	59	42
2.	Odływ- Wymeldowani e	85	90	65	46	58	70	84	76
3.	SALDO MIGRACJI	- 45	-57	-34	-23	-28	-25	-25	- 34

Źródło: Dane z Ewidencji Ludności w gminie Komarówka Podlaska.

I.2.2. Wykształcenie

Ludność gminy charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia. Porównując poziom wykształcenia ludności w gminie Komarówka Podlaska z poziomem wykształcenia ludności w województwie lubelskim należy stwierdzić, iż poziom wykształcenia w gminie jest znacznie niższy niż w województwie. Jedynie 4 % ogółu „dorosłej” ludności gminy Komarówka Podlaska

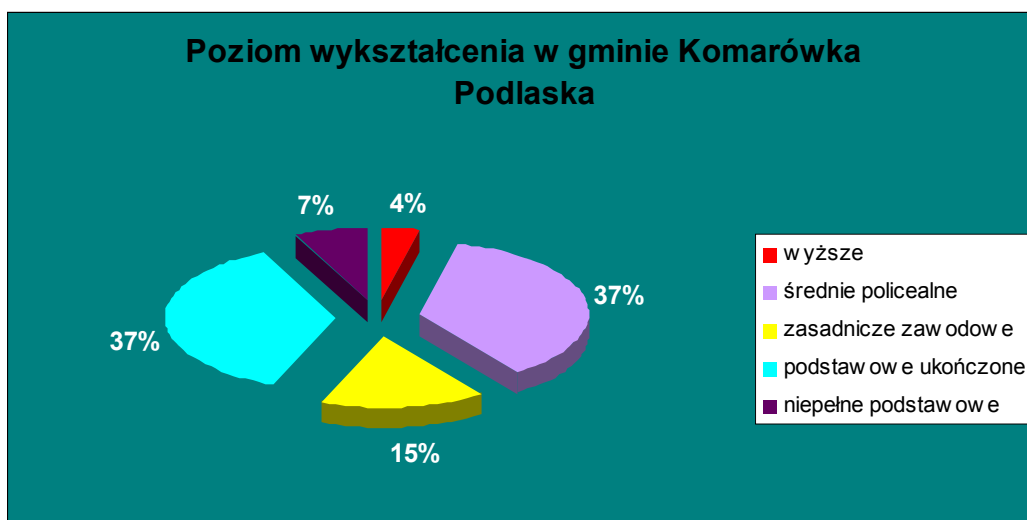
posiada wyższe wykształcenie, zaś średnia wojewódzka to 10 %. Bardzo duży odsetek ludności gminy posiada ukończone wykształcenie podstawowe tj. 37,22%. Wskaźnik ten jest zbliżony do średniej wojewódzkiej. W województwie lubelskim wynosi 32,00 %. Poziom wykształcenie w gminie i województwie lubelskim przedstawia poniższa tabela oraz wykresy:

Tabela 7 Poziom wykształcenia w gminie Komarówka Podlaska.

Ogółem osoby w wieku 15 lat i więcej	Gmina Komarówka Podlaska	Woj. Lubelskie
Wykształcenie:		
Wyższe	3,69 %	9,7 %
Średnie policealne	36,65 %	32,20 %
Zasadnicze zawodowe	15,47 %	21,00 %
Podstawowe ukończone	37,22 %	32,00 %
Niepełne podstawowe	6,97 %	5,10 %

Źródło: Narodowy Spis powszechny ludności i mieszkań 2002

Rysunek 5 Poziom wykształcenia w gminie.

źródło: opracowanie własne

Rysunek 6 Poziom wykształcenia w województwie lubelskim.

I.2.3. Rynek pracy- problematyka bezrobocia

Szczegółowych informacji na temat rynku pracy i aktywności ekonomicznej mieszkańców w Gminie Komarówka Podlaska dostarczają dane uzyskane z Głównego Urzędu Statystycznego dla jednostek terytorialnych. Według nich populacja osób pracujących z terenu gminy to 224 osób, w tym 144 kobiety.

Tabela 8 Liczba osób pracujących w gminie Komarówka Podlaska

Rok	Osoby pracujące	W tym kobiety
2002	280	187
2003	235	167
2004	218	161
2005	224	153
2006	224	144

Źródło: Dane z GUS. www.stat.gov.pl

Na podstawie danych uzyskanych z Krajowego Rejestru Sądowego można stwierdzić, że na terenie gminy Komarówka Podlaska działają dwie duże firmy. Pierwsza to Spółdzielnia "JEDNOŚĆ" w Komarówce Podlaskiej, która zatrudnia 19 pracowników, w tym 16 kobiet. Drugą firmą jest Rolnicze Zrzeszenie Spółdzielcze "ROL-KĄT" w Brzozowym Kącie, która zatrudnia 5 pracowników, w tym 1 kobieta. Obie spółdzielnie prowadzą działalność handlowo-usługową.

Problematyka bezrobocia

W gminie Komarówka Podlaska utrzymuje się trudna sytuacja na rynku pracy. Rejon charakteryzuje się słabo rozwiniętym przemysłem, sektorem usług i przeciętnie rozwiniętym handlem. Gmina jest terenem typowo rolniczym, co wpływa na niekorzystną sytuację ekonomiczną mieszkańców. Niski stopień towarowości produkcji rolniczej, który hamuje zbyt produktów rolniczych na rynku, powoduje, że gospodarstwa rolnicze są nieopłacalne, zbyt rozdrobnione, wyposażone w przestarzałe maszyny rolnicze.

W głównej mierze jest to bezrobocie chroniczne związane z trwałą trudnością znalezienia pracy.

Poniższa tabela przedstawia strukturę bezrobocia w latach 2002 – 2007.

Widoczny jest wyraźny spadek osób bezrobotnych w gminie Komarowa Podlaska. W 2002 roku było 248 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radzynie Podlaskim w tym 89 kobiet, natomiast w 2007 roku 163 osoby w tym 72 kobiety.

Tabela 9 Struktura bezrobocia w gminie Komarówka Podlaska w latach 2002 – 2007.

ROK	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety
2002	248	89
2003	245	100
2004	246	96
2005	223	94
2006	183	71
2007	163	72

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim

Podział osób bezrobotnych ze względu na wiek przedstawia poniższa Tabela. Wynika z niej, że pracę najtrudniej zdobyć osobom w wieku 18-24 roku życia, a więc z krótkim stażem pracy lub w ogóle nie posiadających żadnego stażu pracy. Najmniej jest osób bezrobotnych w wieku 35-64 roku życia. Tendencja taka zauważalna jest we wszystkich analizowanych latach 2002-2007.

Tabela 10 Struktura bezrobocia w gminie w latach 2002 - 2007

Rok	2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
18-24	104	32	110	44	108	43	86	35	59	18	50	22
25-34	76	32	62	25	58	17	52	20	50	19	55	21
35-44	38	16	39	20	40	21	41	23	36	21	21	13
45-54	27	8	28	9	32	12	35	14	30	11	26	13
55-59	4	1	6	2	7	3	7	2	5	2	9	3
60-64	0	0	0	0	1	0	2	0	3	0	2	-

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim

Duży wpływ na stopień bezrobocia ma poziom wykształcenia osób bezrobotnych, który przedstawia się następująco: im wyższe wykształcenie posiada osoba tym większe prawdopodobieństwo, znalezienia pracy. Najwięcej osób bezrobotnych jest z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, zaś najmniej z wykształceniem wyższym.

Tabela 11 Bezrobotni wg poziomu wykształcenia w gminie Komarówka Podlaska.

Rok	2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Poziom wykształcenia:												
Wyższe	8	5	14	9	15	7	5	3	9	7	11	8
Policealne i średnie zawodowe	49	15	41	16	42	20	41	19	32	13	33	17
Średnie ogólnokształcące	23	18	31	22	37	20	42	26	28	16	18	13

Zasadnicze zawodowe	87	26	87	30	81	27	69	22	53	14	49	13
Gimnazjalne i poniżej	82	25	72	23	71	22	66	24	61	21	52	21

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim

Analizując dane dotyczące bezrobocia zawarte w powyższych tabelach można stwierdzić, że zjawisko bezrobocia ulega zmniejszeniu w stosunku do lat poprzednich. Duży spadek bezrobocia nastąpił w 2007 r. W 2007 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radzynie Podlaskim zarejestrowane były 163 osoby - 91 mężczyźni i 72 kobiety.

Warunki i jakość życia mieszkańców

Zgodnie z danymi zawartymi w *Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i mieszkań 2002*, na terenie gminy można wyróżnić dwa zasadnicze rodzaje budownictwa:

mieszkania i inwentarsko – gospodarcze.

W gminie znajduje się 1 441 mieszkań/gospodarstw domowych. Średnio mieszkania te dzielą się na 4,03 izby, które zamieszkuje średnio 3,46 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania to 85,2 m², na osobę 24,6 m².

Przez jedno gospodarstwo domowe zamieszkiwanych jest 1 279 mieszkań, w tym:

- gospodarstwa jednoosobowe – 301,
- gospodarstwa wieloosobowe – 978.

Przez 2 gospodarstwa domowe zamieszkiwanych jest 126 mieszkań, w tym:

- oba gospodarstwa jednoosobowe – 3
- jedno z nich wieloosobowe – 54,
- oba wieloosobowe – 69.

Mieszkania zamieszkałe przez 3 i więcej gospodarstw domowych – 6.

I.3. Diagnoza stanu infrastruktury techniczno-ekonomicznej

Infrastruktura techniczna umożliwia funkcjonowanie wszystkich dziedzin gospodarki gminnej. Poziom infrastruktury technicznej mierzony różnymi wskaźnikami jest jednym z najważniejszych wyznaczników poziomu rozwoju gminy.

I.3.1. Energetyka i gazownictwo

Obecnie gospodarka cieplna na terenie gminy bazuje na lokalnych kotłowniach i indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym. Źródła ciepła pracujące na paliwie stałym pogarszają stan czystości powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Szansę na poprawę tego stanu wiążą się z możliwością rozwoju gazyfikacji bezprzewodowej oraz szerszym zastosowaniem oleju opałowego i energii elektrycznej dla celów grzewczych. Dla miejscowości charakteryzujących się zwartą zabudową takich jak Woroniec, Brzozowy Kąt, Wiski, Komarówka, Derewiczna, Wólka Komarowska, Walinna i Kolembrody dopuszcza się możliwość rozwoju gazyfikacji opartej na dystrybucji gazu ziemnego.

Stan sieci elektroenergetycznych SN na terenie gminy oraz źródeł ich zasilania nie stanowi bariery w rozwoju gminy przy zachowaniu dotychczasowego tempa rozwoju oraz rolniczego charakteru gminy (rozwój ewolucyjny).

Podstawową formą sieci SN na obszarze gminy są linie napowietrzne 15 kV wyprowadzone z GPZ istniejących w Radzynie Podlaskim, Parczewie, Wisznicach i Międzyrzecu Podlaskim.

Znaczący przyrost zapotrzebowania mocy - duża skala urbanizacji, w szczególności ośrodka gminnego lub lokalizacja na terenie gminy energochłonnych zakładów przemysłowych, może wywoływać potrzebę budowy GPZ na terenie gminy (budowę GPZ przewiduje koncepcja rozwoju sieci WN będąca w posiadaniu Zakładu Energetycznego LUBZEL w Lublinie - informacja z wydziału Rozwoju, lecz nie przewidziano jej w projekcie nowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego).

I.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Większość gospodarstw korzysta ze studni kopanych oraz studni głębinowych wierconych z hydroforem włączanym automatycznie. Około 30% gospodarstw na terenie gminy pobiera wodę z sieci wodociągowej. System studni głębinowych jest właściwy tam, gdzie

doprowadzenie wodociągu nie ma uzasadnienia ekonomicznego, ze względu na peryferyjne położenie gospodarstwa lub ogólnie duże rozproszenie gospodarstw. Natomiast w każdej miejscowości o względnym skupieniu zagród, właściwym jest wodociągowanie gospodarstw. Na terenie gminy występuje ok. 700 studni kopanych oraz 8 studni głębinowych. Na 13 sołectw zwodociągowanych jest obecnie zaledwie 5. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej wraz z przyłączami prowadzącymi do budynków i innych obiektów wynosi 33 km i jest niższa niż średnia długość w gminach województwa (46.3 km). Obecnie jest 661 przyłączy, a gmina posiada dokumentację na wykonanie wodociągu o długości sieci 15 km w miejscowościach Wólka Komarowska, Żulinki i Przegaliny Duże (kol. Zawsiowa) oraz modernizację ujęcia wody w Komarówce Podlaskiej wraz z przebudową sieci w ulicach Staszica, Międzyrzeckiej i Polnej. W celu zwodociągowania pozostałych miejscowości należy wybudować ok. 50 km sieci.²

Aktualnie na obszarze gminy Komarówka Podlaska zaopatrzenie w wodę bazuje na dostawie wody dla odbiorców z dwóch gminnych systemów wodociągowych oraz ze źródeł lokalnych, którymi są lokalne studnie kopane lub wiercone. Obydwa systemy wodociągowe eksploatowane są przez Zakład Usług Wodnych Międzygminnego Związku Komunalnego z siedzibą w Parczewie. Pierwszy system tj. Wodociąg Komarówka posiada ujęcie wód podziemnych ze stacją wodociągową zlokalizowaną w północno-zachodniej części miejscowości Komarówka Podlaska. Drugi system wodociągowy tj. Wodociąg Rudno posiada ujęcie i stację wodociągową usytuowaną w miejscowości Rudno na terenie gminy Milanów. Z wodociągu tego zaopatrywane są w wodę trzy miejscowości położone w gminie Komarówka. Ponadto na terenie gminy funkcjonują jeszcze liczne indywidualne ujęcia wód podziemnych, którymi są lokalne studnie kopane lub wiercone.

Parametry techniczne poszczególnych wodociągów grupowych funkcjonujących na terenie gminy przedstawiają się następująco:

- **Wodociąg Komarówka**

Wodociąg ten zasilany jest z ujęcia wód podziemnych ze stacją wodociągową usytuowaną w północno-zachodnim rejonie wsi Komarówka Podlaska. Bezpośrednie sąsiedztwo terenu, na którym zlokalizowane są urządzenia źródłowe tego wodociągu stanowią grunty przeznaczone pod uprawy polowe. Najbliższa zabudowa siedliskowa znajduje się w odległości około 70 m. Zasoby eksploatacyjne tego ujęcia zatwierdzone w kat B wynoszą 45 m³/godz. Ujęcie posiada pozwolenie wodno-prawne na eksploatację wód w ilości:

- Qdśr. = 370m³/d
- Qhmax. = 45 m³/godz.

---

² Dane z Zakładu Usług Wodociągowych w Parczewie. Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Aktualny roczny pobór wód kształtuje się na poziomie $Q_r = 54614 \text{ m}^3/\text{r}$. Średni dobowy pobór wód z tego ujęcia wynosi około $Q_{d\acute{s}r} = 149 \text{ m}^3/\text{d}$, stanowi to 40 % wielkości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym.³

Na terenie ujęcia znajdują się dwie studnie głębinowe (podstawowa i rezerwowa), zbiornik wyrównawczy o pojemności 100 m^3 oraz budynek stacji wodociągowej wyposażony w pompownię drugiego stopnia, dwa odzeleniacze o pojemnościach $5,2 \text{ m}^3$ i dwa zbiorniki hydroforowe każdy o pojemności $2,5 \text{ m}^3$.

Sieć przesyłowa tego systemu wodociągowego obejmuje swoim zasięgiem obsługi miejscowości Komarówka Podlaska i Derewiczna.

- **Wodociąg Rudno**

Wodociąg ten posiada ujęcie ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są w miejscowości Rudno, na obszarze gminy Milanów. Zasoby eksploatacyjne tego ujęcia zatwierdzone w kat B wynoszą $60 \text{ m}^3/\text{godz}$. Wydajność urządzeń źródłowych tego wodociągu wg pozwolenia wodno-prawnego

wynosi:

- $Q_{d\acute{s}r} = 866 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_h \text{ max.} = 60 \text{ m}^3/\text{godz}$.

Aktualny średni roczny pobór wody z tego ujęcia wynosi $Q_r = 74100 \text{ m}^3/\text{r}$. Oznacza to, że średni dobowy pobór wody wynosi aktualnie: $Q_{d\acute{s}r} = 203 \text{ m}^3/\text{d}$. i stanowi około 24 % wydajności określonej w pozwoleniu.⁴

Sieć przesyłowa tego wodociągu na terenie gminy Komarówka Podlaska obsługuje miejscowości: Wiski, Brzozowy Kąt i Woroniec.

Według danych uzyskanych od służb eksploatacyjnych tego wodociągu aktualnie nie ma możliwości rozszerzenia zasięgu obsługi sieci przesyłowej na dalsze miejscowości w gminie Komarówka.

Zakłada się, że w okresie perspektywicznym i kierunkowym podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu gminy w wodę spełniały będą dwa istniejące grupowe wodociągi gminne. Wodociągi te umożliwią poprawę standardów zaopatrzenia w wodę na terenach przewidzianych pod zainwestowanie, zabezpieczając wymaganą ilość wody i jej jakość. Wodociągi te zmniejszą także zagrożenia pożarowe na obszarze gminy. W studium przewiduje się adaptację oraz dalszy rozwój istniejącego grupowego wodociągu w Komarówce Podlaskiej, który obejmie swoim zasięgiem obsługi wszystkie miejscowości zaopatrywane dotychczas z lokalnych studni kopanych.

---

³ Dane z Zakładu Usług Wodociągowych w Parczewie. Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

⁴ J.w.

Dla rozproszonych siedisk położonych poza ciągami istniejącej i projektowanej zabudowy dopuszcza się zaopatrzenie w wodę z indywidualnych studni kopanych lub wierconych.

Gospodarka ściekowa

Aktualnie na terenach gminy Komarówka Podlaska występuje duża dysproporcja w stanie zaawansowania rozwoju zbiorowych systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Znaczący rozwój systemu kanalizacji sanitarnej wystąpił głównie na obszarze miejscowości Komarówka Podlaska. System ten posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków sanitarnych usytuowaną w południowo-wschodniej części tej miejscowości. Jest to oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia posiada przepustowość na odprowadzanie ścieków sanitarnych w ilościach: $Q_{dśr}=240 \text{ m}^3/\text{d}$. Aktualnie na oczyszczalnię odprowadzane są ścieki w ilości około: $Q_{dśr}=191\text{m}^3/\text{d}$. Oczyszczalnia została oddana do eksploatacji w roku 1993 i jest eksploatowana przez Gminę Komarówka Podlaska. Całkowita długość istniejącej sieci systemu kanalizacji sanitarnej wynosi aktualnie 10,1 km.

Na terenie gminy nie występuje zbiorcza sieć kanalizacji deszczowej. Wody opadowe z powierzchni szczelnych odprowadzane są powierzchniowo do gruntu i pobliskich rowów. Zakłada się, że docelowo wszystkie skoncentrowane zespoły zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej na terenie gminy Komarówka Podlaska obsługiwane będą przez zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej. Południowa część obszaru gminy obejmująca miejscowości Komarówka Podlaska, Derewiczna, Wiski, i Wólka Komarowska obsługiwane będą przez istniejący zbiorczy system kanalizacji sanitarnej po wymaganej rozbudowie sieci przesyłowej.

I.3.3. Gospodarka odpadami

Gmina nie posiada prawidłowo wybudowanego centralnego składowiska odpadów komunalnych. Tymczasowe składowisko usytuowane w południowej części gminy nie spełniało podstawowych wymagań ochrony środowiska, dlatego zostało zamknięte.

Do dnia 31 grudnia 2007 r. odpady stałe były składowane na Gminnym Składowisku Odpadów w Derewicznie. Odpady niesegregowane były dowożone kontenerami KP-7 ze wszystkich miejscowości na koszt gminy. Mieszkańcy gminy dowozili odpady także własnym transportem.

Na składowisku był również składowany osad stały z oczyszczalni ścieków.

Z dniem 1 stycznia 2008 r. Gminne Składowisko Odpadów w Derewicznie zostało definitywnie zamknięte i częściowo zrehabilitowane.

Odpady niesegregowane są odbierane przez jednostkę usługową EKOLIDER i składowane poza terenem Gminy Komarówka Podlaska na podstawie umów cywilno-prawnych pomiędzy właścicielami nieruchomości a jednostką wywozową.

W ramach tych umów są bezpłatnie odbierane odpady segregowane tj. szkło i plastik.

Na terenie wszystkich wsi są pojemniki na szkło i plastik do ogólnej zbiórki obsługiwane przez EKOLIDER.

Większe ilości odpadów (szkoły, gmina) są gromadzone w pojemnikach KP-7 i na podstawie umów odbierane przez firmę WOJZBUN.

Ścieki z szamb na podstawie zezwolenia odbiera firma „BRYJA” i dostarcza do gminnej oczyszczalni ścieków w Komarówce Podlaskiej w oparciu o umowy z właścicielami nieruchomości.

W planowanym rozwoju systemu gospodarki odpadowej przewiduje się ponadto:

- promocję selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania i gromadzenia,
- zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez promowanie technologii mało-odpadowych,
- prawidłowe zagospodarowanie terenów lokalizacji miejsc gromadzenia i składowania odpadów w celu maksymalnego ograniczenia uciążliwości,
- nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

I.3.4. Infrastruktura teleinformatyczna

Na terenie gminy funkcjonuje sieć połączeń telefonicznych światłowodowych, sieć telefonów radiowych oraz sieć telefonii komórkowej. W ostatnich latach następuje wzrost abonentów podłączonych do sieci telefonicznej stacjonarnej jak i komórkowej.

Zapewnienie powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu stanowi jeden z ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego.

W społeczeństwie informacyjnym do zasadniczych czynników wzrostu konkurencyjności należy sprawne zarządzanie informacją, jej jakość, szybkość przepływu i łatwy dostęp. Wśród podstawowych warunków koniecznych do uznania społeczeństwa za informacyjne wymienia się: rozbudowaną nowoczesną sieć teleinformatyczną, obejmującą swoim zasięgiem wszystkich obywateli oraz zasoby informacyjne dostępne publicznie.

Funkcjonująca na terenie województwa szerokopasmowa infrastruktura teleinformatyczna nie obejmuje swym zasięgiem całego województwa, przez co można ją uznać za szczątkową. Brak jest również towarzyszących tego rodzaju infrastrukturze rozwiązań dostępowych pozwalających na swobodny jej rozwój.

Na terenie gminy Komarówka Podlaska znajdują się dwie stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej ERA w miejscowości Komarówka Podlaska i ORANGE w Żeliznej. Szacuje się, że dostęp do Internetu w gminie posiada ok. 5 % mieszkańców gminy, w tym Internet drogą radiową posiada 40 gospodarstw domowych na terenie gminy.

Dostęp do Internetu posiadają budynki użyteczności publicznej tj. Urząd Gminy, Szkoły: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Komarówce Podlaskiej, Szkoła Podstawowa w Brzozowym Kącie, Szkoła Podstawowa w Kolembrodach, Szkoła Podstawowa w Walinnie i Derewicznie. Jedynym miejscem powszechnego dostępu do Internetu jest Gminna Biblioteka Publiczna w Komarówce Podlaskiej, gdzie od 2004 roku znajdują się dwa komputery ze stałym łączem internetowym i za symboliczną opłatą mieszkańcy gminy mogą korzystać z Internetu.

I.3.5. Infrastruktura transportowa

Na terenie gminy Komarówka Podlaska istnieje 148,85 km dróg, w tym 82,7 km o nawierzchni bitumicznej, 4,15 km dróg o nawierzchni cementowej oraz 62 km dróg gruntowych.

Do podstawowego układu dróg w gminie Komarówka Podlaska należą:

- Odcinek drogi krajowej **nr 63 Radzyń Podlaski** - Wisznice o długości 9,75 km.
- Droga wojewódzka nr 813 Parczew - Międzyrzec Podlaski o długości 10,68 km.
- Drogi powiatowe o łącznej długości 64,42 km, z czego 85 % posiada nawierzchnię utwardzoną, zaś 15 % to drogi gruntowe.

Drogi gminne stanowią o łącznej długości 68 km, w tym 12,0 km o nawierzchni bitumicznej, 7,5 km o nawierzchni cementowej oraz 48,5 km o nawierzchni gruntowej. Drogi rolniczych, gruntowych, dojazdowych do pól, łąk i lasów jest o łącznej długości 182 km.

Wykaz dróg powiatowych i wykaz dróg gminnych – według stanu z dnia 31.12.2006 r.⁵

Wykaz dróg powiatowych:

1235 od dr. kraj. 63 – Ossowa – Przegaliny – Żulinki

1236 Wólka Komarowska – dr. woj. 813

---

⁵ Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

- 1237 Komarówka Podlaska – Walinna
- 1238 Komarówka Podlaska – Przegaliny Duże
- 1239 Komarówka Podlaska – Brzeziny – Przegaliny
- 1240 Derewiczna – Brzeziny
- 1241 Komarówka Podlaska – Ossowa do drogi 126
- 1242 Komarówka Podlaska – Brzozowy Kąt
- 1243 od dr. pow. 1072 – Żelizna
- 1072 Łomazy – Kolembrody – Wiski
- 1106 dr. pow. 1105 L – Kolembrody – Mokre
- 1103 Romaszki – Brzozowy Kąt – dr. kraj. 63
- 1261 od dr. 63 – Radcze – Gęś

Wykaz dróg gminnych:

- 101778 L Derewiczna – gr. gminy Wohyń (Gradowiec)
- 101779 L Derewiczna – gr. gminy Wohyń
- 101780 L Wiski – Rudno III
- 101781 L Komarówka Podlaska – Rudno III
- 101782 L Woroniec – Elizin – Wiski – Komarówka Podlaska
- 101783 L Walinna – Kreczki – Brzozowy Kąt
- 101784 L Walinna – „Walinna Sachalin” – Kolembrody
- 101785 L Wólka Komarowska – Żulinki
- 101786 L Komarówka Podlaska – Przegaliny Duże „Reforma”
- 101787 L dr. pow. 1238L – Przegaliny Duże „Kol. Zagraniczna”
- 101788 L Brzeziny – Przegaliny Małe – gr. gminy Wohyń
- 101789 L Przegaliny Duże „Sajbudy” – Żelizna
- 101790 L Walinna „Kamienna” – „Martynów” – Żelizna
- 101791 L dr. pow. 1243L – dr. woj. 813
- 101792 L Walinna „Kamienna”-„Zagumienie”-„Kurhan”-gr.gmina Łomazy
- 101793 L Komarówka Podlaska – „Okół”- Wólka Komarowska
- 101794 L dr. gm. 101789L – dr. woj. 813
- 101795 L Żelizna „Kresy” – dr. woj. 813
- 102239 L Wólka Komarowska – Żulinki
- 102240 L Komarówka Podlaska – Derewiczna – Ossowa

Tabela 12 Długość dróg gminnych w Komarówce Podlaskiej.

Drogi gminne	2003	2004	2005	2006
Długość dróg gminnych gruntowych	227,9	227,9	227,9	231,9
Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej	18,1	18,1	18,1	18,1
Ogółem	246 km	246 km	246 km	250 km

Źródło: Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

I.4. Diagnoza sfery gospodarczej

I.4.1. Rolnictwo

Gmina Komarówka Podlaska ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne zajmują 9 339 ha, co stanowi 67,89 % ogólnej powierzchni. Warunki klimatyczne i glebowe nie zbyt sprzyjają prowadzeniu działalności rolniczej.

Jedyną liczącą się na terenie gminy dziedziną gospodarki jest rolnictwo. Gospodarstwa nastawione są głównie na produkcję mleka, żywca wołowego i wieprzowego, a także w kilku wsiach istnieje tradycja upraw sadowniczych.

W granicach administracyjnych gminy Komarówka Podlaska, wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. znajdowało się 1110 gospodarstw rolnych zajmujących 10646,84 ha, będących równocześnie gospodarstwami indywidualnymi. Wśród użytków rolnych największy obszar, obejmujący 6 756 ha (49,11%) stanowią grunty orne, natomiast 13,25% zajmują łąki, rozciągające się na powierzchni 1823 ha. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 3270 ha, co stanowi 23,77 % całej powierzchni gminy.⁶

---

⁶ Wg danych z Urzędu Gminy Komarówka Podlaska

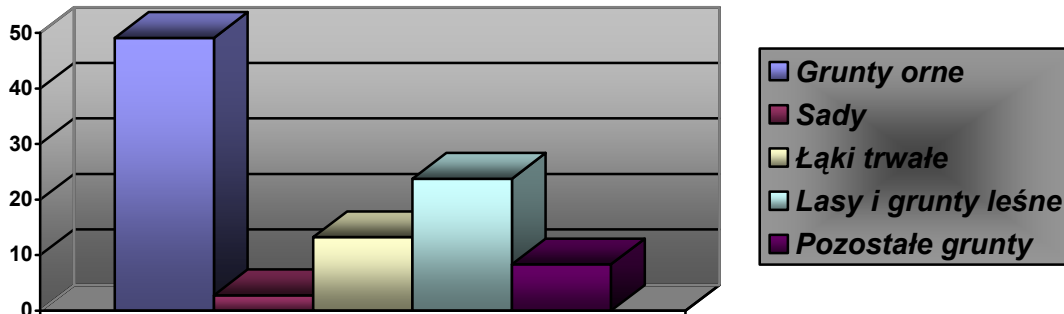

Tabela 13 Struktura powierzchni ogólnej gminy Komarówka Podlaska.

Powierzchnia gminy	Ha	%
Ogólna powierzchnia gruntów	13 756	100,00
Użytki rolne ogółem W tym:	9 339	67,89
Grunty orne	6 756	49,11
sady	384	2,79
Łąki trwałe	1 823	13,25
Pastwiska trwałe	376	2,74
Lasy i grunty leśne	3 270	23,77
Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody, i inne grunty użytkowe oraz nieużytki)	1 147	8,34

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Komarówka Podlaska

Rysunek 7 Ogólna powierzchnia gruntów w gminie.

Źródło: Opracowanie własne.

Strukturę agrarną gospodarstw gminy Komarówka Podlaska charakteryzuje znaczne rozdrobnienie. Powstają małe gospodarstwa rolne obejmujące powierzchnię do 5 ha. W 1995 roku było 369 gospodarstw o takiej powierzchni, natomiast w 2006 roku ich liczba wzrosła do 470. Na przełomie lat obserwuje się również tendencję do powstawania dużych gospodarstw rolnych. W roku 1995 największymi gospodarstwami rolnymi były jedynie gospodarstwa o powierzchni do 30 ha, w 2000 odnotowano 2 gospodarstwa o powierzchni 30-50 ha, natomiast w roku 2006 gospodarstw o powierzchni 30-50 ha było już 24 oraz odnotowano 4 gospodarstwa powyżej 50 ha.

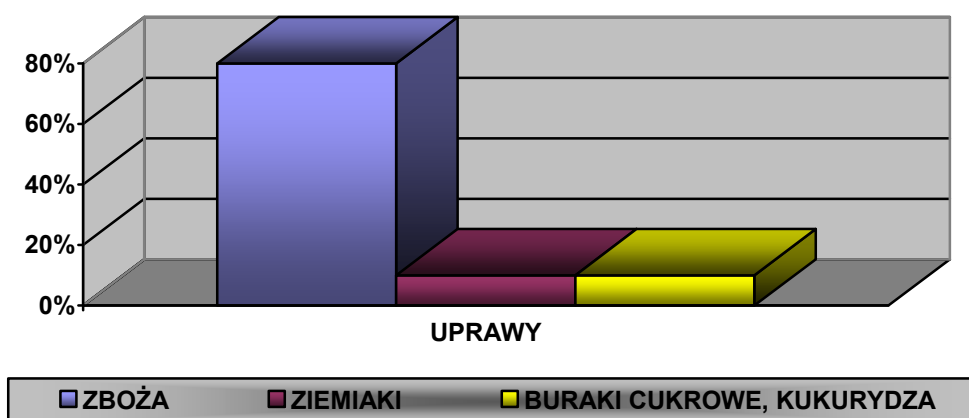
Tabela 14 Struktura gospodarstw rolnych Gminy Komarówka Podlaska wg powierzchni.

Wielkość	1995	2000	2006
	liczba	liczba	liczba
do 5 ha	369	500	470
5 - 10	404	306	328
10 - 15	302	201	180
15 - 30	165	174	145
30 - 50	-	2	24
większe niż 50 ha	-	-	4
Ogółem	1240	1183	1151

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

W większości gospodarstw produkcja ma wciąż niewyspecjalizowany charakter, a jej struktura nie odbiega zbyt od przeciętnej skali kraju. Produkcja w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Komarówka Podlaska skierowana jest w większości na zaspokojenie własnych potrzeb. Obecnie najważniejszym kierunkiem produkcji w gospodarstwach rolnych gminy Komarówka Podlaska jest produkcja roślinna, w której dominuje uprawa roślin mało pracochłonnych, w tym zbóż (80% zasiewów), ziemniaków (10%) oraz uprawa buraków cukrowych, kukurydzy i innych - 10%.

Rysunek 8 Struktura upraw w gospodarstwach na terenie gminy Komarówka Podlaska

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Gospodarka zwierzęca nastawiona jest na zaspokojenie potrzeb własnych i tylko częściowo na sprzedaż. W hodowli dominuje trzoda chlewna, bydło mleczne oraz drób. Na przestrzeni

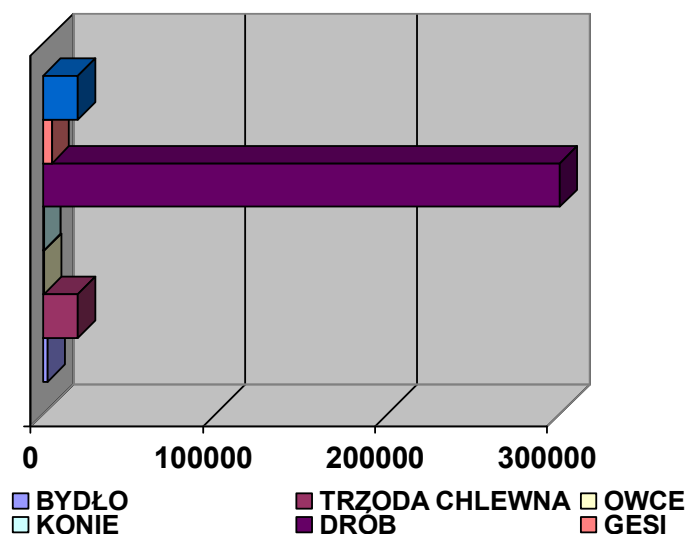
ostatnich lat nastąpił znaczny spadek pogłowia bydła, szczególnie krów. Wyjątkowo niekorzystnie odbiło się to na hodowli bydła mięsnego. Główną przyczyną takiej sytuacji były utrzymujące się przez długi czas niskie ceny żywca i trudności z jego zbytem. Zachwiania na światowym rynku wołowiny, wywołane kolejnymi epidemiami zaraźliwych chorób bydła, doprowadziły do znacznego obniżenia jej konsumpcji. Ponadto rozwój przemysłu mleczarskiego ograniczony przepisami Unii Europejskiej, powoduje, iż produkcja mleczarska w gminie Komarówka Podlaska, aczkolwiek wskazująca tendencję wzrastającą, będzie ograniczona do przyznanych Polsce wielkości kwot produkcyjnych. Ponadto niespełnienie wymogów norm jakościowych przez producentów mleka spowoduje odejście znacznej liczby drobnych dostawców od tego kierunku produkcji.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach na terenie gminy Komarówka Podlaska według stanu z Powszechnego Spisu Rolnego przedstawia poniższy wykres.

Ilość zwierząt gospodarczych w podziale na:

- bydło ogółem – 2500 sztuk, w tym krowy -1300 szt.
- trzoda chlewna – 20 000
- owce – 350
- konie - 150
- drób ogółem – 300 000
- gęsi - 5000
- indyki – 20 000

Rysunek 9 Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach na terenie gminy Komarówka Podlaska

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Komarówce Podlaskiej.

Większość gruntów ornych gminy to gleby średnie i słabe klasy IV – V. Stanowią one łącznie 83,46% ogółu powierzchni gruntów ornych. Klasyfikacje botaniczną gleb w gminie Komarówka Podlaska przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15 Klasyfikacja bonitacyjna gleb w gminie Komarówka Podlaska

Klasa gruntów	Grunty orne		Użytki zielone	
	Ogółem	%	Ogółem	%
I	-	-	-	-
II	4,6	0,07	-	-
III a	130,1	1,96	650,2	23,78
III b	650,6	9,70		
IV a	2079,6	31,32	1353,9	49,54
IV b	2106,7	31,73		
V	1355,2	20,41	660,6	24,17
VI	313,2	4,72	68,8	2,51
Razem	6 640	100	2 733	100

Źródło: Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Rolnictwo odgrywa znaczącą rolę w gminie, świadczy o tym fakt, iż 436 gospodarstw domowych na terenie gminy Komarówka Podlaska prowadzi wyłącznie działalność rolniczą. Na podstawie danych z spisu rolnego można wywnioskować, że pozarolniczą działalność prowadzi 45 gospodarstw domowych. 162 gospodarstwa domowe utrzymują się z pracy najemnej, zaś z pracy najemnej i działalności gospodarczej utrzymują się 42 gospodarstwa domowe.⁷

Źródłem utrzymania użytkowników tych gospodarstw są m. in. renty (298 osób- KRUS), emerytury (875 osób- KRUS),⁸ 600 osób zamieszkujących na terenie gminy Komarówka Podlaska pobiera renty i emerytury z ZUS.⁹

I.4.2. Podmioty gospodarcze

Według aktualnych danych (stan na 30.06.2008 r.), w rejestrze Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy Komarówka Podlaska figuruje **112** podmiotów gospodarczych. Pomimo typowo rolniczego charakteru gminy w ostatnich latach obserwuje się

⁷ Powszechny Spis Rolny 2002

⁸ Dane z KRUS-u stan na 23.10.2007 r.

⁹ Dane z ZUS-u stan na 23.10.2007 r.

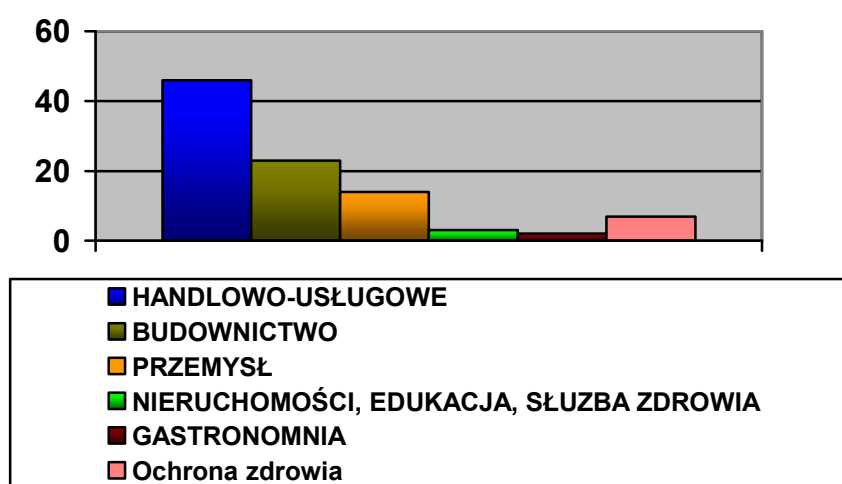
pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Szczegółową strukturę podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Komarówka Podlaska przedstawia poniższy wykaz podmiotów gospodarczych oraz wykres:

Wykaz podmiotów gospodarczych z podziałem na sekcje (Wg Klasyfikacji PKD 2004)

- **Sekcja A** Rolnictwo, Łowiectwo i Leśnictwo – 7
- **Sekcja D** Przetwórstwo Przemysłowe – 14
- **Sekcja F** Budownictwo – 23
- **Sekcja G** Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli, oraz artykułów użytku osobistego i domowego – 46
- **Sekcja H** Hotele i restauracje – 2
- **Sekcja I** Transport - 2
- **Sekcja J** Pośrednictwo finansowe – 4
- **Sekcja K** Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – 3
- **Sekcja N** Ochrona zdrowia i pomoc społeczna – 7
- **Sekcja O** Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała – 4

Rysunek 10 Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Komarówka Podlaska

Źródło: Ewidencja Działalności Gospodarczej Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

II. Stan infrastruktury społecznej

II.1. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Komarówka Podlaska znajduje się następujące szkoły:

- Zespół Szkół Samorządowych w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa w Komarówce Podlaskiej, Gimnazjum w Komarówce Podlaskiej, Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Zawodowa
- Szkoła Podstawowa w Brzozowym Kącie – prowadzona przez stowarzyszenie
- Szkoła Podstawowa w Kolembrodach – prowadzona przez stowarzyszenie
- Publiczne Szkoły Podstawowe prowadzone przez osoby fizyczne:

Derewiczna,

Walinna,

Przegaliny Duże,

Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Zawodowa zostały przejęte przez Gminę Komarówka Podlaska w 2006 r. Do tego czasu Liceum podlegało pod powiat radzyński. Liczbę uczniów i nauczycieli zatrudnionych w szkołach przedstawia poniższa Tabela:

Tabela 16 Liczba uczniów i nauczycieli w gminie Komarówka Podlaska.

Nazwa szkoły		Liczba zatrudnionych nauczycieli Stan na wrzesień 2007 r.	Liczba dzieci w roku szkolnym								
			2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010 - 2013
Zespół Szkół Samorządowych w Komarówce Podlaskiej	Szkoła Podstawowa	59	283	260	249	233	215	204	211	207	199
	Gimnazjum		246	245	249	248	223	217	193	173	164
	Liceum Ogólnokształcące		bd.	bd.	bd.	bd.	157	155	150	150	150
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa		bd.	bd.	bd.	bd.	45	45	40	40	40
Szkoła Podstawowa w Kolembrodach		8	50	47	50	46	39	34	32	32	26
Szkoła Podstawowa w Brzozowym Kącie		8	51	47	42	36	30	31	23	22	24
Publiczna Szkoła Podstawowa w Derewicznie		4	27	24	17	15	11	15	15	16	13
Publiczna Szkoła Podstawowa w Przegalinach Dużych		4	9	8	7	10	11	12	20	20	21
Publiczna Szkoła Podstawowa w Walinnie		3	14	11	12	14	15	12	11	11	10

Źródło: Urząd Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Z powyższego zestawienia można zauważyć, że liczba uczniów z roku na rok ulega zmianie i wykazują tendencję spadkową. Wyjątek stanowią: Liceum Ogólnokształcące w Komarówce Podlaskiej i Zasadnicza Szkoła Zawodowa (szkoły ponadgimnazjalne) do których uczęszczają uczniowie również z poza terenu gminy Komarówka Podlaska, Szkoły w gminie Komarówka Podlaska posiadają dobrą bazę lokalową. Na uwagę zasługuje fakt, iż wszystkie szkoły oprócz Publicznych Szkół Podstawowych posiadają pracownie komputerowe, a w roku 2006 w Komarówce Podlaskiej została oddana do użytku pełnowymiarowa hala sportowa, która rozwiązała problem prowadzenia zajęć sportowych w szkołach. Hala służy jednocześnie mieszkańcom gminy jako obiekt sportowy w pełni przeznaczony do rozwijania kultury fizycznej mieszkańców.

W gminie Komarówka Podlaska funkcjonuje jedno przedszkole samorządowe.

Do września 2007 roku przedszkole samorządowe było przedszkolem jednooddziałowym, do którego uczęszczało 23 dzieci w wieku 3-5 lat. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska lokalnego w roku szkolnym 2007/2008 zwiększono limit przyjęć dzieci do placówki o 100 % tworząc dwa oddziały. Zatrudniono dodatkowy personel i uzupełniono etaty pracowników zatrudnionych wcześniej w niepełnym wymiarze czasu pracy. Od stycznia 2008 roku wydłużono również godziny pracy przedszkola z 8 do 9 godzin, aby zapewnić opiekę dzieciom w trakcie pracy rodziców.

Przedszkole Samorządowe posiada dobrą bazę lokalową. W 2007 roku nakładem 150 tys. złotych z budżetu gminy Komarówka Podlaska wyremontowano i przystosowano do potrzeb przedszkola 284 m² pomieszczeń wyłączając zaplecze kuchenne. Obecnie do przedszkola uczęszcza 50 dzieci w wieku 3 do 5 lat. Na rok szkolny 2009/2010 planuje się przyjęcie 75 dzieci. W Przedszkolu Samorządowym pracuje czterech nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy, pomoc nauczyciela – w pełnym wymiarze czasu pracy, obsługa – sprzątaczką – ½ etatu.

II.1.1. Służba zdrowia i pomoc społeczna

Aktualny stan służby zdrowia w gminie Komarówka Podlaska przedstawia się następująco:

- Miejscowy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ)
- Punkt Usług Stomatologicznych
- Dwie apteki prywatne
- Punkt Wyczekiwania w Komarówce Podlaskiej
- Szpital w Radzynie Podlaskim

Zadaniem Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej jest udzielanie podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy, natomiast jednostki specjalistyczne chorób prowadzone są przez poradnie publicznej służby zdrowia, dokąd są kierowane poszczególne przypadki podejrzeń chorobowych. W NZOZ zatrudnionych jest 3 lekarzy wraz z personelem medycznym oraz jeden stomatolog. Kwalifikacje personelu pomocniczego są wystarczające, zwłaszcza, że większość zatrudnionych to pracownice z długoletnim stażem pracy. Oprócz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, w Komarówce Podlaskiej funkcjonuje Punkt Wyczekiwania, który wchodzi w skład jednostki organizacyjnej Rejonowej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Radzynie Podlaskim. Działalność swoją rozpoczął w czerwcu 2003 roku. Zatrudnionych było dwóch pracowników z wykształceniem medycznym (pielęgniarka i ratownik medyczny) oraz dwóch kierowców sanitarnych. Stan zdrowotny mieszkańców gminy jest zadowalający. Zależy on od stopnia ich zamożności, sposobu odżywiania oraz wiedzy na temat zdrowia i higieny. Jego polepszenie zależy w dużym stopniu od współpracy gminnych ośrodków zdrowia ze szkołami i placówkami oświatowymi.

Podstawowym zagrożeniem dla zdrowia, szczególnie w Gminie Komarówka Podlaska jest: nadużywanie alkoholu, palenie papierosów. Jednak najczęściej zgonów jest spowodowanych chorobami układu krążenia, chorobami nowotworowymi, a także urazami na skutek wypadków przy pracy w rolnictwie, wypadków drogowych oraz pożarów.¹⁰

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Komarówka Podlaska realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działania GOPS-u jest pomoc mieszkańcom gminy w przewyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać we własnym zakresie. Jako priorytetowe traktowane są następujące zadania:

- Rozpoznawanie i analizowanie sytuacji życiowej mieszkańców,
- Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w odpowiednich warunkach,
- Zapobieganie powstawaniu sytuacji i zjawisk powodujących konieczność objęcia osób i rodzin pomocą.
- Poprawa jakości świadczonych usług opiekuńczych dla ludzi starszych i samotnych.
- Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Ośrodek pomocy realizuje takie zadania jak:

- Opieka nad rodziną i dzieckiem
- Udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania, osobom, tego pozbawionym
- Zapewnienie usług opiekuńczych osobom starszym i samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.
- Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu.
- Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracja w środowisku lokalnym

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzanie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobiegać ich marginalizacji. Służyć temu

---

¹⁰ Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej został powołany Uchwałą Nr XIV/40/90 Rady Gminy z dnia 18.02.1990 r. jako odrębna jednostka budżetowa oraz Zarządzeniem Nr 3 Naczelnika Gminy Komarówka Podlaska z dnia 20.02.1990, został zatwierdzony Statut Ośrodka określający jego organizację wewnętrzną.

W Ośrodku Pomocy zostało zatrudnionych dwóch pracowników socjalnych i w późniejszym okresie opiekunka domowa dla osób starszych. Obecnie zatrudnionych jest sześć osób na 5,5 etatu.

Zadania Gminnego Ośrodka pomocy są realizowane w miarę posiadanych środków budżetowych zgodnie:

- z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593)
- z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 Nr 139 poz. 992 z późn zm.)
- ustawa z dnia 27 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 192 poz. 1378)

Ustawa o pomocy społecznej wprowadza podział zadań w zakresie pomocy społecznej na zadania zlecone - finansowane przez Wojewodę i zadania własne -finansowane przez gminę.

Poniższa Tabela przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej oraz średnią osób korzystających z pomocy społecznej jaka przypada na 1000 mieszkańców. Zarówno liczba rodzin jak i osób objętych pomocą społeczną w analizowanych latach 2003-2007 stopniowo spada. Na liczbę beneficjentów korzystających z pomocy społecznej w 2006 roku , która była znacznie wyższa od poprzednich lat i wynosiła 397 rodzin a 582 osoby korzystające z pomocy społecznej miał wpływ czynniki zewnętrzne, jakim była susza.

Tabela 17 Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób objętych pomocą społeczną	Średnia osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
2003	273	486	0,49
2004	203	228	0,23
2005	204	357	0,36
2006	189 + 208 (susza)=397	374 + (208 susza)=582	0,37 (0,5 z zasiłkiem suszowym)
2007	196	385	0,39

Źródło: Dane z GOPS-u w Komarówce Podlaskiej.

Formami pomocy społecznej realizowanymi przez GOPS są świadczenia pieniężne i nie pieniężne, będące zadaniami zleconymi gminy i finansowanymi z budżetu państwa. Do świadczeń pieniężnych zalicza się zasiłki stałe, okresowe i celowe.

Zasiłek stały jest świadczeniem obowiązkowym przysługującym na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego. Takich osób w 2007 roku, w gminie Komarówka Podlaska było 3,6 % w stosunku do całkowitej liczby osób korzystających z pomocy społecznej GOPS-u.

Zasiłek okresowy w 2007 roku, w gminie pobierało 15,8 % uprawnionych i było on adresowany do osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych nie wystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Okres, na jaki przyznane zostanie to świadczenie, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Z zasiłku celowego korzystało w 2007 13,5 % osób. Świadczenie to przeznaczone jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Zasiłek przyznawany jest osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych oraz poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. Poniższe tabele ukazują formy pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w przeciągu 2003- 2007 roku i średnią wysokość pieniężną świadczeń pieniężnych.

Tabela 18 Formy pomocy społecznej GOPS-u w gminie Komarówka Podlaska

Forma pomocy społecznej	2003	2004	2005	2006	2007
Zasiłki stałe (udział %)	16,5	17,1	16,3	18,5	3,6
Zasiłki okresowe (udział %)	33	25	30	25	15,8
Posiłki i usługi opiekuńcze (udział %)	36	42,8	41,6	45,4	67,1
Zasiłki celowe	14,5	15,1	12,1	11,1	13,5

Źródło: Dane z GOPS-u w Komarówce Podlaskiej.

Tabela 19 Średnia wysokość pieniężna świadczeń społecznych.

Rok	Wysokość pieniężna świadczeń społecznych przypadająca na osobę
2003	656
2004	697
2005	535
2006	803
2007	587

Źródło: Dane z GOPS-u w Komarówce Podlaskiej.

Osoby objęte pomocą społeczną otrzymują zarówno wsparcie finansowe jak i pomoc rzeczową. W przypadku wielu osób i rodzin potrzebna jest pomoc w postaci pracy socjalnej, którą pracownicy socjalni prowadzą. Forma takiej pomocy jest niewymierna, a efekt występuje po dłuższym okresie czasu. Ośrodki Pomocy Społecznej prowadzą również poradnictwo prawne oraz pomoc instytucjonalną. Ośrodek Pomocy realizuje program Rządowy „Dożywianie Uczniów”, prowadzi współpracę ze stowarzyszeniem wspólnie organizując kolonie letnie integracyjne dla dzieci. Współpracuje również z Kościołem na terenie gminy, z miejscowymi szkołami, z policją, z Gminnym Centrum Kultury, z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej. Przyczyny z jakich osoby korzystały z pomocy społecznej w 2007 roku to na pierwszym miejscu klasyfikuje się długotrwała choroba 43,00%, druga pozycja to bezrobocie 32,1 %, następnie ubóstwo 14,8 % oraz alkoholizm 10,7 %.

Tabela 20 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w %

	Ubóstwo	bezrobocie	Długotrwała choroba	alkoholizm	narkomania
2003	9,52	31,35	44,84	7,54	0
2004	13,29	32,95	30,06	9,25	0
2005	2,5	21,57	23,25	4,76	0
2006	3,17	31,22	23,26	9,94	0
2007	14,8	32,1	43,00	10,7	0

Źródło: Dane z GOPS-u w Komarówce Podlaskiej.

Z powyższej tabeli można wnioskować, iż problem narkomani w gminie Komarówka Podlaska jest znikomy, dlatego też, z tego tytułu nikt nie korzysta z pomocy GOPS-u.

Zadania realizowane przez GOPS w trybie usług wieloletnich:

- wspieranie programów reintegracji społecznej,
- utworzenie ośrodka wsparcia dziennego pobytu – docelowo środowiskowego
- domu pomocy dla osób starszych i samotnych,

- utworzenie warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych.

Na terenie Gminy działa stowarzyszenie PKPS jako zarząd gminny, które w swoich zadaniach ma pomagać osobom najbiedniejszym. W skład członków wchodzi wszyscy pracownicy ośrodka.

Zarząd dysponuje żywnością, która jest rozdawana najuboższym rodzinom.

II.1.2. Sport i turystyka

W Gminie Komarówka Podlaska działają następujące:

- Szkolne Związki Sportowe przy szkołach podstawowych w Kolembrodach i Komarówce Podlaskiej. Korzystają one z obiektów i sprzętu będącego własnością w/w szkół. Ich działalność z braku środków jest coraz słabsza.
- Jednosekcyjny **GKSS „Husar”** liczący 40 członków, popularyzujący strzelectwo sportowe, licencjonowany przez PZSS mający na stanie własną broń strzelecką, swój magazynek broni oraz do dyspozycji komunalną strzelnicę gminną. Klub bazuje także na wypożyczanej broni lokowskiej. Klub intensywnie rozwija się promując siebie oraz całą gminę poprzez obecność w mediach.
- Parafialny Klub Sportowy „Olimpia” w Komarówce Podlaskiej. W jego strukturach funkcjonują następujące sekcje:
  - sekcja piłki nożnej
  - sekcja lekkiej atletyki
  - sekcja szachowa
  - sekcja tenisa stołowego

Klub zrzesza 82 członków rekrutujących się z miejscowej młodzieży szkolnej i bazuje na kadrze nauczycieli wychowania fizycznego. Nie posiada on własnego zaplecza, a jego działalność opiera się na sprzęcie i obiektach szkół oraz miejscowym stadionie. Uczestniczy w rozgrywkach i turniejach rywalizując z podobnymi klubami siedleckiej diecezji lub w obrębie dekanatów. Wymaga zakupu nowego sprzętu i dotacji.

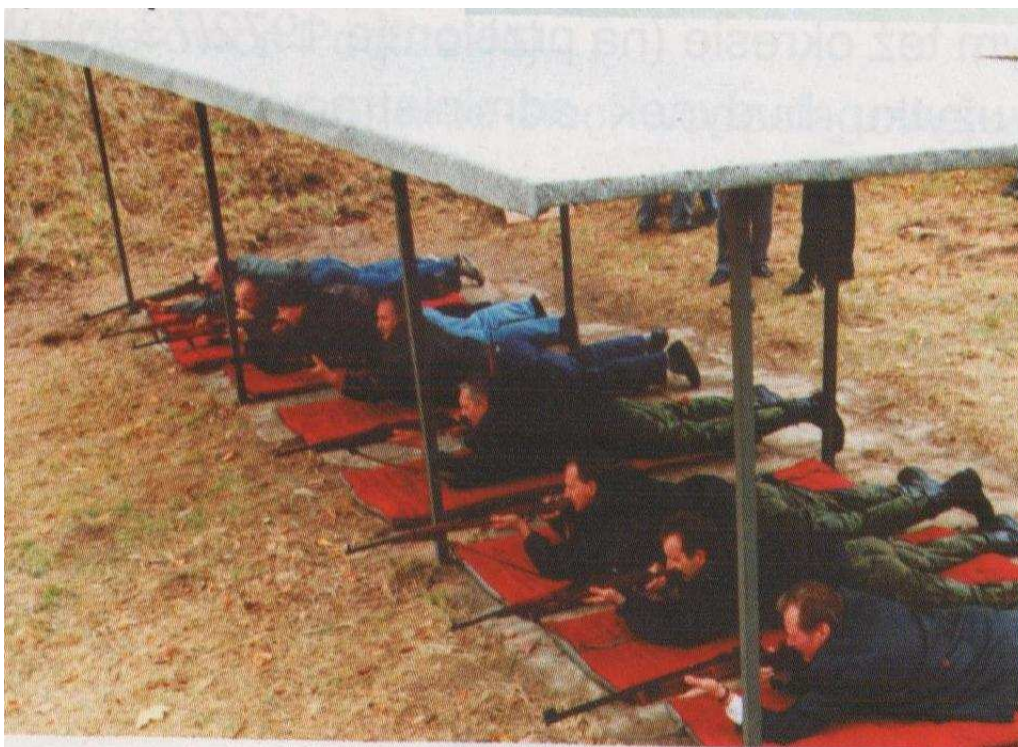

Rysunek 11 Logo LKS Husar

Źródło: Zasoby internetowe.

Rysunek 12 Powiatowe zawody strzeleckie na strzelnicy sportowej w Komarówce Podlaskiej

Źródło: Zasoby internetowe.

Turystyka

Gmina Komarówka Podlaska oddalona jest o 45 km od Białej Podlaskiej, o 28 km od Radzyna Podlaskiego, o 27 km od Międzyrzecza Podlaskiego i o ok. 70 km od Lublina. Takie usytuowanie gminy może stać się dobrą bazą wypoczynkową dla mieszkańców tych miast.

Położenie gminy sprzyja rozwojowi funkcji rekreacyjnych, dzięki walorami przyrodniczo – krajobrazowymi, dużej lesistość, nieskażonemu i naturalnemu środowisku, czystemu powietrzu oraz bogatej flory i faunie. Ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi agroturystyki jest brak uciążliwych zakładów produkcyjnych, co gwarantuje wspaniałe możliwości wypoczynkowe i rekreacyjne na terenie gminy Komarówka Podlaska. Głównym problemem rozwoju turystyki na terenie gminy jest słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.

Gmina Komarówka Podlaska jest gminą wiejską. Turystyka wiejska różni się pod wieloma względami od turystyki konwencjonalnej. Agroturystyka staje się podstawową formą turystyki wiejskiej, stanowiącą niejednokrotnie początek wielokierunkowego rozwoju turystycznego całego regionu. Zaletą agroturystyki jest możliwość rozpoczęcia działalności bez dużych nakładów finansowych. Daje możliwość osiągnięcia dużego przychodu w gospodarstwach, również z działalności spoza rolniczej. Przykładowo rosnące zainteresowanie społeczeństwa jeździectwem wywołuje zapotrzebowanie na utrzymanie koni wierzchowych. Mogłyby one być własnością zarówno mieszkańców gminy jak i sąsiednich miast, którzy za ich utrzymanie płaciliby uzgodnioną opłatę. Na tę formę wypoczynku gmina posiada duże możliwości, gdyż przez jej teren - od zachodu na wschód przebiega droga wojewódzka nr 813. Możliwość pobytu na terenie czystym ekologicznie o znacznych walorach krajobrazowych winna być dużą zachętą do tej formy wypoczynku.

Agroturystyka zakłada turystyczne zagospodarowanie istniejących już zasobów gminy, a więc:

- **Gospodarstwa rolne** – dającego możliwość zakwaterowania i wyżywienia turysty, ale też doświadczenia chłopskiego stylu życia, poznanie pracy na wsi, podstaw hodowli zwierząt i uprawy roślin, sposobów spędzania czasu wolnego oraz kultury ludowej;
- **Wsi** - jako wspólnoty terytorialnej umożliwiającej obserwację i uczestnictwo w życiu wsi jako całości, w kulturze wiejskiej, uczestnictwo w obrzędach ludowych, korzystanie z sieci handlowo-usługowej;
- **Gospodarzy** - jako głównego podmiotu życia wiejskiego. Tu pojawia się szansa zapoznania z filozofią i sposobem myślenia mieszkańców gminy, a także z historią gminy i legendami z nią związanymi
- **Środowiska przyrodniczo-kulturowego** - dostęp do czystego powietrza, wody, flory i fauny, możliwość korzystania z nie zagospodarowanej przestrzeni krajobrazowej.

Agroturystyka może być rozwijana właściwie w całej gminie, aczkolwiek ze względu na położenie w sąsiedztwie lasów, walory krajobrazowe oraz duże nasycenie architekturą regionalną najatrakcyjniejsze wydają się wsie Walinna, Kolembrody i Żulinki oraz niewielkie przysiółki i siedliska samotnicze.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Komarówka Podlaska przewiduje się rozmieszczenie zespołów rekreacyjnych o zróżnicowanym programie, dostosowanym do specyfiki terenu:

- w Komarówce Podlaskiej będącej ośrodkiem gminnym i jedyną miejscowością o układzie urbanistycznym, projektuje się utworzenie na niezabudowanych terenach zielonych w centrum miejscowości BŁONIA REKREACYJNE o wielu funkcjach, takich jak:
  - park miejski
  - miejsce organizowania lokalnych festynów, pikniki
  - tereny sportowe
  - inne urządzenia mieszczące się w programie odpowiednim dla takiej formy zagospodarowania.
- Zalew Walinna projektowany na rzece Żarnicy wzdłuż Kanału Wieprz-Krzna; zbiornik wodny o powierzchni około 130 ha, zlokalizowany jest na terenach otwartego krajobrazu, w pobliżu wsi Walinna, pełniący funkcję retencji wody, powinien stać się jednocześnie bardzo atrakcyjną ofertą rekreacyjną, powodując zupełnie nowy rodzaj ruchu turystycznego i nowych inwestycji turystycznych.
- Wsie letniskowe i agroturystyka są ofertą odpowiadającą na rosnące zapotrzebowanie na odpoczynek o charakterze pobytowym w tzw. gospodarstwach agroturystycznych lub posiadanie własnego domu letniskowego, chętnie w przystosowanym do tej roli opuszczonym siedlisku. Do pełnienia funkcji letniskowej kwalifikują się przede wszystkim wsie, kolonie, przysiółki i siedliska samotnicze o walorach środowiska przyrodniczego (krajobraz, las, woda, mikroklimat).
- Zbiornik Żelizna będzie pełnił funkcje rekreacyjną dla wędkarzy, amatorów ornitologów i innych form ekoturystyki. W tym celu również niezbędne jest zlokalizowanie schronu wędkarskiego, z daleka od miejsc zasiedlenia użytkowanego w sezonie letnim, o prostym programie użytkowym i skromnym wyposażeniu - noclegownia, miejsce przyrządzania posiłków, sanitariaty, pomieszczenia na sprzęt wędkarski i łódzie.
- Ośrodki jeździeckie są pewną odmianą agroturystyki. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter gminy, mogłyby stanowić kolejną ofertę rekreacyjną lokalizowaną na

odpowiadających warunkom jazdy konnej terenach leśnych, otwartych polach i łąkach;

- Wędrówki turystyczne piesze i rowerowe proponuje się atrakcyjnymi istniejącymi drogami ze szczególnym wskazaniem duktów leśnych oraz historycznych traktów komunikacyjnych. Funkcje obsługi turystów powinny znajdować się na trasie wędrówek:
  - w lasach przy gajówkach,
  - we wsiach w obiektach przystosowanych do noclegów i żywienia (karczmy, wiatraki, gospody, zagrody wiejskie itp.).
- Obsługa ruchu tranzytowego - motele, będące kontynuacją dawnych gospód przydrożnych, powinny być zlokalizowane przede wszystkim przy drodze krajowej o charakterze tranzytowym, prowadzącej do i od przejścia granicznego w Sławatyczach. Na lokalizację moteli przelotowych wskazuje się dwa miejsca z możliwością zjazdu bezkolizyjnego z odpowiedniego kierunku jazdy. W zachodniej części gminy jest to teren w pobliżu lasu, wyróżniający się dobrymi warunkami fizjograficznymi. We wschodniej części gminy proponuje się lokalizację motelu w pobliżu wsi Brzozowy Kąt.

II.1.3. Działalność kulturalna

Z inicjatywy Samorządu Gminy w dniu 14 stycznia 1949 r. w Komarówce Podlaskiej otwarta została Gminna Biblioteka Publiczna obejmująca swym zasięgiem mieszkańców całej gminy. W 1996 roku uchwałą Rady Gminy połączono Gminną Bibliotekę Publiczną z Gminnym Ośrodkiem Kultury.

W skład Gminnego Centrum Kultury wchodzi:

- Biblioteka Publiczna w Komarówce
- Dom Kultury w Komarówce Podlaskiej

Gminne Centrum Kultury jest finansowane z budżetu gminy oraz dochodów własnych, które pochodzą najczęściej z usług ksero, wynajmu sali i usług internetowych. Środki przeznaczane na działalność kulturową są zbyt małe w porównaniu z potrzebami. Brak odpowiedniej bazy lokalowej w znacznym stopniu utrudnia i ogranicza działalność biblioteki i domu kultury. Instytucje mieszczą się w dwóch odrębnych budynkach. Mimo to obie te placówki prowadzą intensywną działalność.

Gminne Centrum Kultury sprawuje funkcje w zakresie koordynacji i nadzorowania działalności amatorskiego ruchu artystycznego gminy. Na jej terenie działają ludowe zespoły śpiewacze. Zespół „Leśnianki” z Żulinek posiada w swoim repertuarze wiele pieśni ludowych, biesiadnych i kolęd.

W 1995 roku powstał Zespół Śpiewaczy w Derewicznej, który grając w teatrze obrzędowym podtrzymuje tradycje ludowe wsi. W swoim repertuarze posiada on widowiska obrzędowe „Przędki” i „Wiejska Znachorka”, za które był kilkakrotnie nagradzany na różnych przeglądach.

Od 1999 roku przy Koło Gospodyń Wiejskich z Wólki Komarowskiej działa zespół „Moderato”

W kolejnych latach w Gminie Komarówka Podlaska powstały jeszcze trzy zespoły ludowe, a mianowicie: w 2001 r. „Malwy” z Komarówki Podlaskiej, w 2002 r. „Ziemnianki” z Przegalin Dużych oraz w 2003 r. „Kwiaty Polne” z Kolembrod.

Gminna Biblioteka Publiczna w Komarówce Podlaskiej udostępnia swoje księgozbiory poprzez wypożyczenie i prezentacje, tj. udzielając informacji na miejscu w czytelni. Udostępnienie księgozbioru odbywa się w warunkach wolnego dostępu czytelników do półek, co jest niewątpliwie zaletą z uwagi na bezpośredni kontakt czytelnika z książką i nieskrępowany wybór materiałów przez samego zainteresowanego.

Gminna Biblioteka Publiczna jest dostępna dla czytelników wszystkich grup wiekowych, zawodowych i społecznych. Posiada liczny księgozbiór i dużą liczbę czytelników. W przeciągu 6 lat tj. w latach 2000-2006 liczba czytelników znacznie spadła, a co za tym idzie i liczba odwiedzin oraz wypożyczanych książek. Tendencja spadkowa w czytelnictwie gminy odzwierciedla podobną tendencję w województwie i w kraju. Na koniec 2007 roku zauważa się wzrost w liczbie czytelników oraz ilości wypożyczeń. Ma to ścisły związek z otwarciem punktów bibliotecznych : w szkole w Brzozowym Kącie i bibliotece parafialnej w Przegalinach Dużych. Poprzez te działania stworzono łatwiejszy dostęp mieszkańcom do zbiorów biblioteki.

Statystykę dotyczącą księgozbioru liczby czytelników i wypożyczeń w latach 2000-2007 przedstawia poniższa Tabela.

Tabela 21 Liczba czytelników i wypożyczeń w latach 2000 - 2007

Rok	Liczba woluminów w księgozbiorze	Liczba czytelników	Liczba odwiedzin	Liczba wypożyczeń				
				Ogółem	Literatura piękna dla dzieci	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura z innych działów	czasopisma
2000	16 401	520	3 483	8 947	2 322	4 203	1 525	897
2001	16 055	589	4 291	10 315	3 206	4 868	1 444	797
2002	15 287	587	4 014	11 003	4 129	5 267	1 250	357
2003	14 260	553	4 003	11 966	4 301	5 838	1 350	477

2004	13 254	535	4 145	13 751	5 288	6 907	1 144	412
2005	12 900	426	3 388	8 839	2 905	4 393	1 079	462
2006	12 780	441	3 842	8 471	2 135	4 980	1 038	318
2007	12423	536	3576	11346	4279	5770	847	450

Źródło: Biblioteka Publiczna w Komarówce Podlaskiej

Księgozbiór biblioteki ma charakter uniwersalny. Jego zasadniczą część stanowią książki z dziedziny literatury pięknej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literatury popularnonaukowej i poradniki. Gminna Biblioteka Publiczna oprócz swych podstawowych działalności statutowych, poszerzyła swą ofertę o udostępnianie łączy internetowych dla mieszkańców gminy. Posiada trzy komputery ze stałym dostępem do Internetu i udostępnia je mieszkańcom gminy za symboliczną opłatę. Trzeba zaznaczyć, że jest to jedyne takie miejsce w gminie, które w pełni daje możliwość korzystania z łączy internetowych osobom z zewnątrz.

Dziedzictwo kulturowe

Ziemia komarowska ma swój specyficzny i indywidualny charakter, ukształtowany przez środowisko przyrodnicze oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Jest ona postrzegana głównie jako kraina rolnicza i rejon o atrakcyjnych walorach rekreacyjno turystycznych. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, duże zróżnicowanie fizjograficzne, geologiczne, duży procent lasów, bogactwo flory i fauny występujące na terenie Gminy Komarówka Podlaska stanowią olbrzymi potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki.

Najbardziej okazałe obiekty zabytkowe i przyrodnicze znajdują się w:

Komarówka Podlaska – Zespół kościoła p.w. Najśw. Serca Jezusowego

Kościół parafialny pod wezwaniem NSPJ - kościół neogotycki wybudowany w latach 1907-1911, murowany, bazylikowy: założony na planie krzyża (trójnawowy z transeptem i czworokątnie zakończonym prezbiterium). Nawa główna - wyższa i boczne - niższe przykryte krzyżowo-żebrowymi sklepieniami wspartymi na filarach wewnętrznych i przyporach na zewnątrz murów. Fronton kościoła skomponowano po diagonali (ukosie z dużą wieżą, poprzez dach nad nawą główną do wieży niższej) z rozetą w korpusie głównym nad chórem wraz z parkanem otaczającym plac przykościelny i łączącym plebanię, organistówkę i dom parafialny z przyległościami. Wystrój i wyposażenie (ołtarze, stalle, konfesjonały, obudowa organów, baptysterium, stolarka zakrystii) również w stylu neogotyckim. Większość wystroju, tj. stolarki artystycznej i wyrobów snycerskich wykonał miejscowy samouk Franciszek Maksymiuk.

Relikty po dworze Niepokulczyckich przy ul. Staszica – pozostała tylko jedna z oficyn dwora.

Kolembrody -Jednonawowy kościół drewniany z początku XIX wieku, dwuwieżowy z zabytkową pochodzącą z XVIII wieku dzwonnica przebudowaną w II połowie XIX wieku.

Przegaliny Duże: Kościół Parafialny p.w. Opieki NMP, drewniany, jednonawowy, halowy, w środku polichromowany, bezwieżowy z sygnaturką nad prezbiterium oraz z zabytkową dzwonnica z XVIII wieku przebudowaną na początku XX wieku. Kościół ten początkowo unicki, a za caratu cerkiew, od 1919 roku stał się kościołem rzymsko-katolickim. Dwór-pałac dziedzica Przegalin Dużych, obecnie budynek Szkoły Podstawowej, wzniesiony w II połowie XIX wieku przez ordynata Władysława Szaniawskiego, znanego astronoma. Murowany, dwukondygnacyjny z wieżą obserwacyjną. Po wojnie przebudowany, pozbawiony sztukaterii oraz stiuków wewnętrznych i na fasadzie budynku. Od południa pozostałości z zabudowań gospodarczych i gorzelni. Pozostałości po dworze Bożyków i Paprockich na przegalińskich Brzezinach oraz fragmenty parku w stylu angielskim

Żelizna - Dwór Stolarczyków, obecnie budynek szkoły, murowany, dwukondygnacyjny, z frontonem zwieńczony gzymsem kordonowym, dookoła pozostałości po parku w stylu angielskim.

Walinna - Kapliczka przydrożna wiejska z ikoną XVIII-czną, obecnie w nowej kaplicy murowanej

Malarstwo i rzeźba

Zabytki te nie są całkowicie zinwentaryzowane. Głównie znajdują się w kościołach parafialnych, rzadziej w kapliczkach wiejskich lub cmentarnych. Nie ma informacji na temat prywatnych kolekcji dzieł malarstwa czy rzeźby. W kościołach parafialnych znajdują się polichromie ścienne na drewnie, a także nie datowane ikony. Oprócz tego do zabytków należy zaliczyć pounickie krucyfiksy, misy na wodę święconą, rzeźby figuratywne np. płaskorzeźbione popiersia Ewangelistów na ambonach w kościołach w Przegalinach Dużych i Kolembrodach, rzeźby pełnopostaciowe na ołtarzach i ambonie w Kościele w Komarówce, malowidła (najczęściej w tondach) wprawione w fenetrony godne uwagi także ze względu na artystyczną stolarkę obramowania. Z dzieł malarskich na uwagę zasługuje najstarsze płótno znajdujące się w Kościele Parafialnym pw. NSPJ w Komarówce Podlaskiej przedstawiające pełnopostaciowy wizerunek św. Wawrzyńca z rusztem. Jest to obraz z końca XVIII wieku uratowany z pożaru drewnianego kościoła pod wezwaniem św. Wawrzyńca zastąpionego kościołem murowanym wybudowanym w latach 1855-60 dziś już nie istniejącym.

II.2. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Komarówka Podlaska znajduje się siedziba II Rewiru dzielnicowych Policji w Komarówce Podlaskiej podległa pod Komendę Powiatową Policji w Radzynie Podlaskim.

W ciągu ostatniego roku na terenie Gminy Komarówka Podlaska najczęściej popełnianymi przestępstwami były kradzieże i kierowanie pojazdami po drogach publicznych w stanie nietrzeźwym. Przestępczość na terenie Gminy Komarówka Podlaska przedstawia się następująco:

Tabela 22 Przestępczość w gminie Komarówka Podlaska

Lp.	Kategoria	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	30.09.2007
1.	Kradzież z włamaniem	8	10	9	8	10	6	6	1
2.	Kradzieże	10	10	10	11	15	6	12	7
3.	Rozboje i wymuszenia	1	1	1	1	-	-	1	-
4.	Falszerstwa, oszustwa	-	-	8	-	3	-	-	-
5.	Alimenty, znęcanie się	7	5	7	10	3	3	2	3
6.	Wypadki drogowe	6	6	5	4	4	1	5	3
7.	Akcyza	-	3	-	1	-	-	-	-
8.	Nagłe zgony	1	2	3	2	1	3	1	3
9.	Broń, amunicja	3	1	-	-	-	-	-	-
10.	Przestępstwa z art. 178 a	-	27	41	44	29	37	32	4
11.	Inne przestępstwa	16	20	14	9	19	9	23	21
	Ogółem	52	85	98	90	84	65	82	42

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Radzynie Podlaskim

Ochotnicze Straże Pożarne

W Gminie Komarówka Podlaska działa dziewięć Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzozowym Kącie, założona w roku 1917, jednostka typu S, posiadająca murowaną remizę, samochód Star, 2 motopompy, w pełni wyposażona,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Derewicznie, założona w roku 1927, jednostka typu S posiadająca murowaną remizę, samochód Żuk, 2 motopompy, w pełni usprzętowiona.
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kolembrodach, założona w roku 1967, jednostka typu M, posiadająca murowaną remizę, 2 motopompy, wyposażona dostatecznie, posiadająca samochód bojowy typu MAGIRUS,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Komarówce Podlaskiej, założona w 1909 r., jednostka typu S, włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego, posiadająca murowaną remizę, samochody gaśnicze Star i MAN TGM przystosowany do ratownictwa technicznego, 3 motopompy, podręczny warsztat naprawczy, w pełni usprzętowiona,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Przegalinach Dużych, założona w roku 1928, jednostka typu S, włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego, posiadająca murowaną remizę, samochody Star i LANDROVER, 2 motopompy oraz autopompę, w pełni usprzętowiona,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wiskach, założona w roku 1947, jednostka typu M, posiadająca murowaną remizę, 2 motopompy, usprzętowiona dostatecznie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Walinnie, założona w roku 1962, jednostka typu S, posiadająca murowaną remizę, samochód Żuk, 2 motopompy, usprzętowiona dostatecznie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Worońcu, założona w 1964 r., jednostka typu M, posiadająca murowaną remizę, 1 motopompę, usprzętowiona dostatecznie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żeliźnie, założona w roku 1956, jednostka typu M posiadająca murowaną remizę, 1 motopompę, usprzętowiona dostatecznie.

Rysunek 13 Jednostka OSP W Komarówce Podlaskiej.

Źródło: Zasoby internetowe.

Plan rozwoju systemu ochronnego przewiduje zabezpieczenie środków finansowych na wyposażenie materiałowe OSP i zakup nowoczesnych wozów bojowych. Oprócz tego gmina zamierza zabiegać o środki pozabudżetowe na ten cel. Celem władz gminy jest także umożliwienie członkom OSP odbycia kursów szkoleniowych, aby udoskonaliли oni swe umiejętności. Sprawność działania jednostek OSP jest zadawalająca, o czym świadczy skuteczność przeprowadzonych interwencji i akcji ratowniczo-gaśniczych.

II.3. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe dysponują wielkim potencjałem aktywności w działaniach na rzecz społeczeństwa. Instytucje sektora pozarządowego są ważnym aktorem działań na polu zwalczania wykluczenia społecznego, wspierania rozwoju lokalnego czy też lokalnej przedsiębiorczości. Istotną funkcją pełnioną przez organizacje jest dostarczanie usług społecznych. Jednak ich rola nie ogranicza się tylko do aktywnego obejmowania działaniami różnych grup społecznych, ale przede wszystkim wiąże się z wnoszeniem do realizacji usług

społecznych specyficznej wartości dodanej, jaką są kompetencje - indywidualizacja działań wobec klientów, dopasowanie narzędzi do konkretnych grup i ich potrzeb, wysoka jakość usług, monitorowanie sytuacji beneficjentów w dłuższym horyzoncie czasowym, usamodzielnianie beneficjentów - tak, by sami sobie zaczęli dawać radę z problemami społecznymi oraz wyzwaniem rynku pracy. Sektor pozarządowy uczestniczy ponadto jako reprezentant lub rzecznik grup społecznych, w rozpoznawaniu potrzeb i kreowaniu polityk publicznych, a także w recenzowaniu działalności administracji publicznej.

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Komarówka Podlaska:

Polski Komitet Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej

Od roku 2003 działa PKPS, który zrzesza 16 członków. Celem PKPS jest dobrowolne i bezinteresowne niesienie różnorodnych form pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy, bądź wspieranie takich działań.

PKPS realizuje cele szczególnie poprzez:

- organizowanie usług opiekuńczych,
- organizowanie i prowadzenie dożywiania,
- organizowanie różnorodnych form wypoczynku,
- udzielanie różnorodnej pomocy głównie rzeczowej, finansowej w miarę posiadanych środków i możliwości,
- poradnictwo prawne i pomoc prawną,
- świadczenie pomocy postpenitencjarnej,
- współpracy i współdziałanie z innymi organizacjami społecznymi,
- świadczenie pomocy osobom bezdomnym i bezrobotnym w miarę posiadanych środków,
- świadczenia pomocy bezrobotnym w zakresie poradnictwa zawodowego, przekwalifikowania zawodowego, przeszkolenia i zatrudnienia,
- prowadzenie działalności edukacyjno-szkoleniowej,
- świadczenie pomocy niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej oraz pomocy w zakresie zatrudnienia,
- udzielanie pomocy osobom dotkniętym klęskami żywiołowymi i ekologicznymi,

- prowadzenie świetlic i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- prowadzenie całodziennych i popołudniowych klubów seniora, stołówek, jadłodajni, noclegowni i innych placówek.

Stowarzyszenie „Nadzieja i Przyszłość” Komarówka Podlaska

Organizacja zrzesza 19 osób, a zadaniami statutowymi stowarzyszenia jest:

- działanie na rzecz propagowania rozwoju intelektualnego dzieci i młodzieży;
- kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości dzieci;
- prowadzenie edukacji społecznej i działalności wspierającej oświatę, kulturę, ochronę środowiska, ochronę i promocję zdrowia, profilaktykę;
- inicjowanie działań propagujących życie bez zażywania środków odurzających;
- udzielanie pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi oraz członkom rodzin dotkniętych przemocą;
- kształtowanie postaw prozdrowotnych i prorodzinnych w społeczeństwie, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym;
- wspieranie integracji środowisk młodzieżowych i integracji międzypokoleniowej;
- podejmowanie działań zwiększających zaangażowanie społeczeństwa w rozwiązywanie problemów społecznych;
- inicjowanie przedsięwzięć popularyzujących wiedzę o regionie;
- działanie na rzecz promocji;
- działanie na rzecz rozwoju gospodarczego gminy, powiatu, województwa i ich mieszkańców;
- wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- prowadzenie działań, ośrodków o charakterze opiekuńczym, edukacyjnym i wychowawczym;
- zakładanie i prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i patologicznych;
- organizowanie i upowszechnianie kultury fizycznej, sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
- organizowanie spotkań i pogadarek terapeutycznych na tematy związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom dla dzieci, młodzieży i ich rodziców;

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie ;
- współdziałanie i organizowanie imprez związanych z życiem regionu, kultywowaniem tradycji i obyczajów;
- współpracę z organami samorządu terytorialnego, jednostkami kultury, oświaty, parafiami, fundacjami i stowarzyszeniami w zakresie edukacji społecznej i przyjętych celów działania;
- podejmowanie innych działań i inicjatyw w celu realizacji celów statutowych.

Na terenie gminy Komarówka Podlaska działają jeszcze: organizacja Polski Czerwony Krzyż i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży. Osoby potrzebujące, objęte są także wsparciem organizacji parafialnych. Organizacje parafialne organizują pomoc w postaci paczek świątecznych dla dzieci z rodzin ubogich, a także organizują wyjazdy dzieci na kolonie z Caritas.

W 2008 roku na terenie gminy Komarówka Podlaska powstały kolejne organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kolembrody z siedzibą w Kolembrodach 60 oraz Stowarzyszenie Wsi „Szkoła Blisko Domu” z siedzibą w Brzozowym Kacie 1

Celami głównymi powyższych stowarzyszeń jest prowadzenie działalności oświatowej.

III. Gospodarka finansami

Jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacyjne rządowej administracji publicznej są prawnie zobowiązane do uchwalania swoich budżetów. Budżet spełnia dwie zasadnicze funkcje: planowania i kontroli. Etap sporządzania planu finansowego (budżetu) jest elementem procesu budżetowania – jego pierwszą fazą. Etap planowania tworzy podstawy do realizacji drugiej podstawowej funkcji budżetu – funkcji kontroli. Realizacja tej funkcji polega na porównywaniu osiągniętych rezultatów z budżetem (planem finansowym), dokonywaniu ocen występujących rozbieżności oraz podejmowaniu odpowiednich korygujących działań. Ocena sprawności funkcjonowania budżetu możliwa jest oczywiście dopiero po upływie czasu objętego odpowiednią częścią planu finansowego.

Ogólna kwota wszystkich środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na finansowanie inwestycji określana jest jako tzw. budżet inwestycyjny. Takie ujęcie całości zasobów finansowych Gminy określa się jako budżet w układzie zadań. Budżetowa nie zadaniowe to szacowanie kosztów świadczenia usług komunalnych, czyli poszukiwanie rzeczywistych wielkości kwot, które powinny być zapisane w poszczególnych działkach klasyfikacji budżetowej. System budżetowy typu zadaniowego oznacza odejście od wskaźnikowej metody określania wysokości

planowanych wydatków na rzecz metodyki określania rzeczywistych kosztów funkcjonowania służb publicznych oraz wykonywanych przez nie zadań. Metodyka budżetowania zadaniowego polega na wyraźnym wyodrębnieniu w budżecie jednostki samorządu terytorialnego zadań, czyli typowych usług określonego rodzaju lub jednorazowych przedsięwzięć łącznie ze wszystkimi kosztami ich realizacji. Dzięki takiemu ujęciu kosztów realizacji zadań publicznych, decyzje podejmowane na etapie uchwalania oraz wykonywania budżetu mają swoje umocowanie bezpośrednio w strukturze i rzeczowym zakresie planowanych do realizowanych zadań. Budżetowanie zadaniowe tworzy podstawy do precyzyjnego ustalania wielkości środków finansowych, które w kilku kolejnych latach mogą być przeznaczone na finansowanie prorozwojowych inwestycji z uwzględnieniem wielkości kwot niezbędnych do obsługi istniejącego i przyszłego zadłużenia. Przewidywanie dochodów i wydatków poprzedzone etapem analiz prowadzonych w ramach metodyki budżetowania zadaniowego pozwala na uzyskanie znacznie mniejszych odchyłeń wielkości rzeczywistych od prognozowanych

Realizację Strategii, a dokładniej zapisanych w niej projektów ograniczają ramy budżetu Gminy. W analizowanych latach w budżecie gminy Komarówka Podlaska w 2004 i 2006 roku wystąpił deficyt, jedynie w 2005 roku i w 2007 budżet zamknął się nadwyżką. Zestawienie podstawowych danych dot. budżetu Gminy Komarówka Podlaska w ostatnich trzech latach przedstawia poniższa Tabela.

Tabela 23 Podstawowe dane finansowe Gminy Komarówka Podlaska w latach 2004 -2007

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
DOCHODY budżetu ogółem	6 918 610	9 079 213	9 832 081	8 422 892,91
WYDATKI budżetu ogółem (B1 + B2)	8 822 269	8 530 100	10 263 804	7 869 962,73
Wydatki bieżące	6 266 069	6 880 931	8 102 824	6 676 299,89
Wydatki majątkowe	2 556 200	1 649 169	2 160 980	1 193 662,84
NADWYŻKA /DEFICYT (A-B)	-1903659	549113	-431723	552 930,18
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	28,97%	19,33%	21,05%	15,16 %

Źródło: Urząd Gminy Komarówka Podlaska

Podstawą rozwoju gminy są jednak wydatki majątkowe (inwestycyjne). Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem gminy Komarówka Podlaska w analizowanym okresie raz

wzrastała, raz malała. W roku 2004 wyniósł 28,97%, w 2005 19,33% natomiast w roku 2006 21,05% i w 2007 15,16 %. Świadczy to o proinwestycyjnym nastawieniu Gminy.

Rok 2004 był pierwszym rokiem, w którym Gminy miały możliwość aplikowania na realizację zaplanowanych projektów o środki z funduszy strukturalnych UE. Spowodowało to jeszcze większą aktywność gminy w realizacji projektów inwestycyjnych, którym dotychczas obawiały się podołać.

Gmina Komarówka Podlaska ubiegła się o dofinansowanie w ramach programu SAPARD na dwie inwestycje:

- Budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami w Komarówce Podlaskiej Inwestycja zrealizowana została w 2004 roku a koszt inwestycji wyniósł 1 311 534,20 zł. Gmina uzyskała zwrot z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (SAPARD) w wysokości 919 299,68 zł i zwrot VAT z Urzędu Skarbowego: 85801,30 zł. Wybudowano wówczas 4843,00 m sieci kanalizacyjnej, 145 szt (3315,5 m) przyłączy kanalizacyjnych oraz 3 przepompownie ścieków.
- Modernizacja drogi gminnej nr 012 Przegaliny Duże – Żelizna Etap I od km 0+000 do km 1+250,00. Inwestycję zrealizowano w 2004 roku a koszt wyniósł 775 966,47 zł. Gmina otrzymała zwrot z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (SAPARD) w wysokości 513 420,57 zł¹¹

Gmina ubiegała się o dofinansowanie w ramach ZPORR : Działanie 3.1 Obszary wiejskie w roku 2004 i 2005. W 2004 złożono jeden wniosek na budowę wodociągu z przyłączami w miejscowościach Komarówka Podlaska, Przegaliny Duże, Wólka Komarowska i Żulinki oraz modernizacja ujęcia wody w Komarówce Podlaskiej lecz nie uzyskano dofinansowania z powodu braku środków finansowych.

W 2005 roku złożono dwa wnioski, ponownie na budowę wodociągu z przyłączami w miejscowościach Komarówka Podlaska, Przegaliny Duże, Wólka Komarowska i Żulinki oraz modernizacja ujęcia wody w Komarówce Podlaskiej – wniosek w trakcie weryfikacji.

Drugi wniosek został złożony na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Komarówka Podlaska lecz nie uzyskano dofinansowania.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Przedmiotem analizy może być przedsiębiorstwo, inwestycja lub dowolna organizacja.

---

¹¹ Dane z Urzędu Gminy w Komarówce Podlaskiej.

Zastosowanie analizy SWOT nie ma praktycznie ograniczeń, ponieważ można ją zaimplementować do dowolnego zdarzenia ze sfery działalności człowieka. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy SWOT oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT. Przeprowadzając analizę trzeba dokonać diagnozy określić silne i słabe strony firmy oraz prognozy opisać szanse i zagrożenia

Analiza SWOT gminy Komarówka Podlaska została przygotowana w oparciu o raport Sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz w oparciu o wyniki ankiety na temat potrzeb rozwojowych gminy Komarówka Podlaska, która została przeprowadzona wśród mieszkańców Gminy

W czasie klasyfikacji zjawisk brano była pod uwagę ich wielostronność, w związku z czym niektóre z nich zostały przyporządkowane kilkakrotnie.

IV.1. Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron

Diagnoza mocnych i słabych stron gminy ma za zadanie opisać szanse i zagrożenia gminy.

Mocne strony czyli atuty (czynniki wewnętrzne pozytywne) to walory gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu i spośród innych konkurencyjnych gmin.

Słabe strony gminy (czynniki wewnętrzne negatywne) są konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Każda gmina posiada aspekty funkcjonowania, które ograniczają jej sprawność, ale szybkie i obiektywne rozpoznanie oraz zdefiniowanie może łatwo ograniczyć ich negatywny wpływ.

Szczegółowa analiza aktywów, jakimi gmina dysponuje w każdym z prowadzonych interesów zmierza do ustalenia jego atutów (mocnych stron) i słabości jako wyznaczników siły konkurencyjnej gminy na obszarze danego województwa. Świadomość własnych atutów i słabości ma podstawowe znaczenie w kształtowaniu realistycznej rynkowej strategii gminy.

Gmina, która w porównaniu z konkurencyjnymi gminami wykazuje więcej silnych, niż słabych punktów ma większe możliwości wykorzystania stwarzanych przez otoczenie szans i umocnienia lub obrony (w przypadku przewagi zagrożeń) dotychczasowej pozycji rynkowej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne (niezdegradowane) środowisko - dobry stan usług - dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna, oświatowa - dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa - działalność klubów sportowych, - dostępność gruntów pod inwestycje i mieszkalnictwo - duży potencjał ludzki - historyczne obiekty zabytkowe - dobra baza pod rozwój turystyki - spadające bezrobocie - dobre wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych, - tradycyjne rolnictwo, - skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z UE, 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan dróg, - słaby dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów) - mały budżet inwestycyjny gminy - brak silnych inwestycji gospodarczych - mało aktywny samorząd wiejski - dzikie wysypiska śmieci - zbyt słabo rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna - mała oferta kulturalna - niewystarczająco rozwinięte instrumenty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości

IV.2. Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego

Pozostałą częścią analizy SWOT jest ukazanie szans i zagrożeń jakie występują i jakie mogą występować w gminie

Szanse (czynniki zewnętrzne pozytywne) to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Zagrożenia (czynniki zewnętrzne negatywne) to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

Analiza szans i zagrożeń nie jest metodą ujętą w ściśle określone procedury postępowania, których przestrzeganie gwarantuje uzyskanie stuprocentowo pewnych wyników. Mobilizuje jednak do myślenia strategicznego, zmusza do śledzenia zmian zachodzących w otoczeniu przedsiębiorstwa, do korzystania z dostępnych źródeł informacji, raportów i prognoz, oraz formułowania na tej podstawie scenariuszy przewidujących przyszły rozwój wydarzeń w rozpatrywanym obszarze interesów. Trafność wyprowadzonych z analizy wniosków zależy

jednak co najmniej w takim samym stopniu od intuicji analityka, jak od precyzyjnych wyliczeń i prognoz.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej - wzrastające możliwości zdobycia nowego zawodu (przekwalifikowania się) poprzez korzystanie z bezpłatnych szkoleń - poprawa estetyki gminy - promocja gminy poprzez organizowanie imprez sportowych o dużym zasięgu wykorzystujących walory naturalne gminy - rozwój rolnictwa ekologicznego - rozwój agroturystyki - rozwój turystyki i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> - odpływ wykształconych i młodych mieszkańców - słabo rozwinięty rynek pracy - nieopłacalność produkcji rolnej - zmniejszenie liczby mieszkańców - brak inwestycji gospodarczych, turystycznych - wzrost patologii społecznych - brak inicjatyw społecznych długoterminowych - położenie gminy na uboczu głównych tras komunikacyjnych i dużych ośrodków miejskich

V. Perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego

V.1. Misja i wizje

Misja Gminy Komarówka Podlaska na lata 2007-2015 brzmi:

„Zrównoważony rozwój Gminy Komarówka Podlaska”

i jest ona kontynuacją dotychczasowej misji Gminy zawartej w Planie Rozwoju Lokalnego. Swym zasięgiem cel generalny gminy Komarówka Podlaska obejmuje obszary:

- ROZWÓJ GOSPODARCZY
- INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- ROLNICTWO
- TURYSTYKA

Obszary te, jako kluczowe dla społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Komarówka Podlaska, określone zostały na podstawie wniosków wynikających z aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy oraz analizy zachodzących procesów zmian w różnych sferach aktywności Gminy.

Układ każdego z obszarów strategicznych zawiera cel strategiczny oraz cele szczegółowe. Kolejność celów strategicznych, jak i celów szczegółowych w ramach każdego z celów strategicznych nie odzwierciedla priorytetów ich realizacji.

V.2. Cele strategiczne

V.2.1. Określenie strategicznych celów rozwoju- priorytety realizacji celu generalnego

---

Przeanalizowane konsultacje społeczne przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Komarówka Podlaska pozwoliły na wyznaczenie celów strategicznych dla gminy Komarówka Podlaska, a tym samym utworzenie obszarów priorytetowych gminy Komarówka Podlaska, mające za zadanie dynamizować jej rozwój i przyczynić się do wzmocnienia jej potencjału infrastrukturalnego na najbliższe kilka lata.

Cele strategiczne gminy Komarówka Podlaska:

- 1. Wzrost konkurencyjności i poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej*
- 2. Rozwój rolnictwa jako element funkcjonowania lokalnej gospodarki*
- 3. Rozwój turystyki na terenie Gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego*
- 4. Wsparcie infrastruktury społecznej i kapitału społecznego w gminie Komarówka Podlaska*

V.2.2. Określenie najważniejszych zadań cząstkowych - cele operacyjne

---

Cele operacyjne mają za zadanie odzwierciedlić i uszczegółowić cele strategiczne jakie postawiła przed sobą gmina Komarówka Podlaska, poprzez proponowanie kierunków działań, niezbędnych do realizacji celów operacyjnych gminy.

Cel strategiczny **„1. Wzrost konkurencyjności i poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej”** będzie realizowany poprzez działania:

- poprawa stanu dróg lokalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie uliczne, parkingi, zatoki, i wiaty przystankowe).
- kontynuowane będą inwestycje w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej w celu poprawy jakości wody planuje się również modernizację sieci wodociągów gminnych.

Wskaźniki rezultatów:

- długość dróg publicznych (km)
- natężenie ruchu na głównych drogach;
- ilości wypadków na drogach
- skrócenie czasu przejazdu samochodów osobowych (km)
- skrócenie czasu przejazdu samochodów ciężarowych (km)
- liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej (osoby)
- liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej (osoby)

W związku z powyższymi działaniami, wszystko to będzie miało decydujący wpływ zarówno na konkurencyjność, rozwój gospodarczy gminy jak i na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Komarówka Podlaska, działania z zakresu budowy sieci kanalizacyjnej, która wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego, zaś sieć wodociągowa podniesie jakość dostarczanej wody do gospodarstw rolnych oraz spełni normy spożycia. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej, wzmocni spójność gospodarczą i społeczną w gminie.

Drugi cel strategiczny gminy **„Rozwój rolnictwa jako element funkcjonowania lokalnej gospodarki”** zostanie osiągnięty dzięki:

- Wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez poprawę struktury obszarowej oraz ich unowocześnianie
- Podnoszenie efektywności produkcji rolniczej
- Różnicowanie działalności w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów
- Działania na rzecz efektywnego wykorzystania środków UE skierowanych do sektora rolniczego, leśnictwa i rybołówstwa, w tym na działalność komunalną

Wskaźniki rezultatów:

- przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego (ha)
- ilość grup producenckich w regionie (szt.)
- WDB w rolnictwie i przemyśle przetwórstwa rolno-spożywczego;
- udział towarowej produkcji rolnej w końcowej produkcji rolniczej.
- liczba gospodarstw ekologicznie (szt.)
- ilość zarejestrowanych produktów regionalnych i tradycyjnych (szt.)

Cel „3. Rozwój turystyki na terenie Gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego” zostanie zrealizowany poprzez

- Ochrona i wykorzystanie turystyczne walorów środowiska naturalnego
- Odbudowa i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego
- Budowa i rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej
- Rozwój bazy turystycznej na terenie Gminy
- Działania wspierające powstawanie i rozwój gospodarstw agroturystycznych
- Promocja turystyki i agroturystyki na terenie Gminy

Wskaźniki rezultatów:

- uczestnictwo w kulturze (czytelnictwo, liczba odwiedzających muzea, aktywność sportowa) (osoby)
- liczba organizacji pozarządowych; (szt)
- frekwencja wyborcza; (osoby)
- liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków (szt)
- liczba instytucji i placówek kultury (szt.)
- liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.)
- Liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych (szt.)

Czwartym celem strategii jest „**Wsparcie infrastruktury społecznej i kapitału społecznego w gminie Komarówka Podlaska**”. Jednym z podstawowych zadań przed jakimi stoją władze Gminy Komarówka Podlaska jest stworzenie możliwie najlepszych warunków do życia jej mieszkańcom. Mieszkańcy Gminy, to główny adresat, na rzecz którego będzie realizowana niniejsza strategia. Ważnym czynnikiem wpływającym na poprawę warunków życia mieszkańców będą działania poprawiające jakość

Osiągnięcie wysokiego poziomu jakości życia mieszkańców Gminy Komarówka Podlaska wiąże się z koniecznością inwestowania w sprzęt oraz podnoszenia kwalifikacji personelu i odpowiedniego jego wynagradzania oraz organizowania bezpłatnych szkoleń na rzecz przekwalifikowywania osób bezrobotnych oraz podnoszenie ich kwalifikacji. Dla zwiększenia szans edukacyjnych miejscowej młodzieży, potrzebne jest systematyczne doposażenie szkół w niezbędne pomoce dydaktyczne, stałe modernizowanie posiadanego sprzętu komputerowego oraz zwiększanie dostępności do Internetu, który jest obecnie wykorzystywany jako jedno z podstawowych źródeł informacji. W celu poprawy stanu bazy edukacyjnej i rekreacyjno-sportowej niezbędnym jest także prowadzenie systematycznych remontów szkół, modernizacja stadionów oraz boisk, a przede wszystkim wg opinii mieszkańców brak jest organizacji imprez kulturalnych i sportowych, dlatego też celem strategicznym jest zwiększenie liczby organizowanych imprez zarówno kulturalnych jak i sportowych. Ważną kwestią powinno być również promowanie wśród mieszkańców zdrowego sposobu życia i zachęcanie ich poprzez organizację różnych imprez do spędzania w sposób aktywny wolnego czasu i podnoszenie świadomości ekologicznej, która jest na niskim poziomie wśród mieszkańców Gminy Komarówki Podlaskiej.

Ważnym elementem jest upowszechnianie kultury, dlatego duży nacisk powinien być skierowany na rozwój placówek kulturalnych, które mają być katalizatorem rozwoju kulturalnego i wewnętrznej integracji mieszkańców. Należy wspierać finansowo działalność kół zainteresowań istniejących przy placówkach kulturalnych oraz pobudzanie mieszkańców do tworzenia nowych zrzeszeń i organizacji pozarządowych. Ważnym zadaniem powinna być również organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, przyczyniających się do promocji Gminy. W celu wzmocnienia tożsamości kulturowej mieszkańców, w tym przede wszystkim wśród młodzieży, należy organizować festyny, jarmarki kulturalne.

Inwestycje i przedsięwzięcia

- Organizowanie szkoleń z zakresu przekwalifikowywania zawodowego i podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych np. kursy językowe, komputerowe
- Poprawa stanu zdrowia i warunków zawodowych poprzez modernizację, doposażenie ośrodków zdrowia
- Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych

- Tworzenie zrzeszeń, organizacji pozarządowych

Przykładowe wskaźniki do planowanych działań:

- Liczba przeprowadzonych szkoleń/ liczb uczestników szkolenia
- Liczba zmodernizowanych obiektów / odrodków zdrowia
- Liczba zakupionego sprzętu medycznego
- Liczba pacjentów korzystających z usług medycznych
- Liczba zorganizowanych imprez sportowych, kulturalnych

VI. Spójność z dokumentami strategicznymi

VI.1. Strategia wojewódzka

Cel „1. Wzrost konkurencyjności i poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i teleinformatycznej” realizuje założenia i cele Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020, wpisuje się w priorytet 1. Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolność do tworzenia miejsc pracy; 3. Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego.

Drugi cel strategiczny Komarówki Podlaskiej „Rozwój rolnictwa jako element funkcjonowania lokalnej gospodarki”, wpisuje się w „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy”

„Rozwój turystyki na terenie Gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego” spełnia założenia priorytetu Strategii Rozwoju Województwa Lokalnego na lata 2006-2020 3. Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego;

VI.2. Strategia krajowa

Cele strategiczne gminy Komarówka Podlaska wykazuje zgodność z następującymi dokumentami programowymi:

- Narodową Strategią Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007-2015,
- Strategia Rozwoju Kraju

„Wzrost konkurencyjności i poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i teleinformatycznej” jest zgodne ze Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015 i realizuje priorytety:

- Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki
- Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Jeśli chodzi zaś o Narodową Strategię Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 – 2015 to cel pierwszy strategii Komarówki Podlaskiej *„Wzrost konkurencyjności i poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i teleinformatycznej”* wyraża zgodność z priorytetami:

- Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

„Rozwój rolnictwa jako element funkcjonowania lokalnej gospodarki” realizuje priorytety *Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:*

- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Zaś w *Narodowej Strategii Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 – 2015* realizuje :

- Cel horyzontalny 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

„Rozwój turystyki na terenie Gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego” zgodny jest z Narodową Strategią Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007-2015, z celami:

- Cel horyzontalny 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

Cel 3 wpisuje się w Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015 w priorytety:

- Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

„Wsparcie infrastruktury społecznej i kapitału społecznego w gminie Komarówka Podlaska” to cel czwarty Strategii Rozwoju Lokalnego gminy Komarówka Podlaska na lata 2008-2015, który wpisuje się w Strategię Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015 Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej, oraz w Narodową Strategię Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 – 2015, Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski

VII. Monitorowanie i wdrażanie

VII.1. Wdrażanie Strategii

W skład instytucjonalny wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Komarówka Podlaska na lata 2007 - 2015 stanowiąc będą:

- Wójt Gminy Komarówka Podlaska
- Rada Gminy Komarówka Podlaska

Wójt Gminy Komarówka Podlaska

Podstawowym podmiotem układu instytucjonalnego wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Komarówka Podlaska będzie Wójt Gminy. Na Wójcie spoczywać będzie odpowiedzialność za realizację Strategii. Będzie podejmował on decyzje w zakresie zmian hierarchii projektów w ramach poszczególnych grup projektów a także będzie decydował o wprowadzaniu nowych projektów. Wójt Gminy będzie odpowiedzialny za wykonanie uchwał Rady Gminy dotyczących Strategii.

Rada Gminy Komarówka Podlaska

Ważną rolę w układzie instytucjonalnym wdrażania Strategii będzie pełnić Rada Gminy Komarówka Podlaska, podejmując uchwały w sprawie przyjęcia oraz aktualizacji Strategii. Na forum Rady Gminy oraz jej komisjach prezentowane będą sprawozdania z realizacji Strategii oraz informacje o przygotowywanych aktualizacjach dokumentu.

VII.2. Monitoring

Monitoring jest narzędziem, które służy do zarządzania środkami publicznymi. Opiera się na systematycznym zbieraniu danych dotyczących realizacji strategii by móc wykorzystać je do porównania wskaźników osiągniętych z zakładanymi. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności i efektywności realizowanych działań. Na podstawie analiz odchyleń stanu obecnego od zakładanego formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w tych strategiach czy programach. Cały proces monitoringu ma na celu zapewnienie efektywności wydatkowania środków na realizację Strategii. Umożliwia również wczesne wykrywanie ewentualnych błędów i reagowanie na nie, a także dostosowanie zapisów Strategii do zmieniających się uwarunkowań.

Podstawowymi elementami systemu monitoringu są:

- instytucje zaangażowane w proces;
- system sprawozdawczości;
- zestaw wskaźników bazowych.

Monitorowanie Strategii odbywa się na trzech poziomach:

- monitoring zmian sytuacji społeczno – gospodarczej gminy;
- monitoring realizacji celów Strategii na podstawie wskaźników wynikających z kwantyfikacji tych celów;
- monitoring realizacji programów wypełniających zapisy Strategii.

W celu zapewnienia efektywności i sprawności przeprowadzenia procesu monitorowania stworzone zostanie narzędzie informatyczne monitoringu. Aplikacja będzie się odnosić do celów Strategii oraz systemów monitoringu poszczególnych programów, będzie zatem wykorzystywać niektóre wskaźniki w nich zawarte.

Na podstawie zebranych danych raz w roku przedstawiany będzie raport z postępów we wdrażaniu Strategii. Raport zostanie przygotowany w oparciu o informację zwrotną otrzymaną od poszczególnych podmiotów (ankieta), danych z systemów monitoringu poszczególnych podmiotów oraz danych o sytuacji społeczno-gospodarczej.

Informacje na temat postępów we wdrażaniu Strategii prezentowane będą Radzie Gminy. W przypadku znaczącej zmiany sytuacji wewnętrznej lub uwarunkowań zewnętrznych województwa zostanie przeprowadzony proces aktualizacji zapisów Strategii. Raport będzie również przedstawiany do wiadomości opinii publicznej.

Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane pod kątem osiągnięcia wymienionych wskaźników:

wskaźnik produktu

- długość zmodernizowanych dróg (km)
- długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej (km)
- budowa oczyszczalni ścieków (km)
- ilość przyłączy kanalizacyjnych (szt)
- liczba mieszkańców objęta zagospodarowaniem odpadów stałych (osoby)
- liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt)
- długość wybudowanej sieci wodociągowej w ramach kompleksowego projektu (km)
- liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt)
- długość wybudowanych szlaków turystycznych (km)

wskaźnik rezultatu

- stworzenie warunków do rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej w rejonie projektu

- podniesienie jakości dróg
- skrócenie czasu podróży
- zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni dróg
- poprawa stanu środowiska poprzez ograniczenie emisji toksycznych składników spalin
- oszczędność w kosztach eksploatacji pojazdów
- poprawa stopnia integracji lokalnej sieci transportowej
- zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru miasta i Gminy
- zwiększenie liczby gospodarstw domowych podłączonych do kanalizacji sanitarnej
- możliwość podłączenia do kanalizacji zakładów produkcyjnych
- liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacyjnej
- liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej
- poprawa czystości wód powierzchniowych
- zmniejszenie kosztów jednostkowych oczyszczania ścieków
- zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska odpadami stałymi
- liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych

wskaźnik oddziaływania

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego
- poprawa stanu środowiska naturalnego
- poprawa zdrowotności mieszkańców
- liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej

Monitorowanie wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania będzie dokonywane raz w roku na podstawie danych:

- danych statystycznych uzyskanych z GUS i Powiatowego Urzędu Pracy,
- danych z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy o rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- innych dostępnych opracowań pozwalających na monitorowanie wskaźników rezultatu

VIII. Prognoza finansowania strategii rozwoju

Realizacja Strategii odbywać się będzie w zdecydowanej większości w oparciu o środki publiczne. Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki gminy będą wykorzystane wewnętrzne środki gminy do których zaliczamy:

- budżety gmin
- budżet państwa (budżet wojewody, środki ministrów skierowane na realizację programów resortowych);
- budżety funduszy celowych
- oddziałów regionalnych agencji rządowych

Oprócz środków wewnętrznych województwa do realizacji Strategii będą wykorzystywane środki zewnętrzne, takie jak:

- środki budżetu państwa (kierowane w ramach polityki regionalnej państwa);
- środki UE w ramach prowadzonych przez nią polityk (szczególnie polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Programów Ramowych w zakresie Rozwoju Technologicznego);
- środki innych państw (Norweskiego Instrumentu Finansowego, Instrumentu Finansowego EOG, środki w ramach podpisanych przez Województwo Lubelskie umów dwustronnych);
- kredytów bankowych oraz innych pożyczkowych instrumentów finansowych

Ze względu na ograniczone środki publiczne do wypełniania zapisów Strategii angażowane będą również środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Zadania realizowane w ramach strategii rozwoju Gminy Komarówka Podlaska będą finansowane ze środków własnych gminy oraz ze środków Unii Europejskiej.

IX. Opis przebiegu i wyników konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy przeprowadza się w przypadkach przewidzianych w ustawie o oraz w innych sprawach ważnych dla Gminy, w szczególności gdy przedmiotem konsultacji są założenia do projektów strategii, programów i planów takich jak strategia rozwoju Gminy, strategia rozwiązywania problemów społecznych, plan rozwoju lokalnego, program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Celem takich konsultacji jest poznanie opinii mieszkańców co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy będącej przedmiotem konsultacji. Stanowisko wyrażone przez mieszkańców w konsultacjach ma charakter opiniodawczy dla organu, który zarządził konsultacje.

Konsultacje mogą być przeprowadzone w różnych formach:

- otwarte spotkania z mieszkańcami gminy
- spotkania z przedstawicielami określonych grup mieszkańców,
- badanie opinii mieszkańców w formie ankiet, w tym badanie prowadzone na zlecenie przez wyspecjalizowane podmioty,
- zbieranie podpisów na listach zawierających pytania konsultacyjne,
- internetowe forum mieszkańców.

Uchwała Rady Gminy Komarówka Podlaska Nr XII/50/2007 w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy Komarówka Podlaska została podjęta w dniu 15 października 2007 r. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 174 poz, 3073 z dnia 4 grudnia 2007 r. i weszła w życie po upływie 14 dni od dnia publikacji.

W dniu 6 czerwca 2008 r. Wójt Gminy Komarówka Podlaska wydał zarządzenie nr 18 w sprawie ogłoszenia konsultacji społecznych dotyczących opracowania strategii rozwoju Gminy Komarówka Podlaska.

Konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy Komarówka Podlaska zostały przeprowadzone w okresie od dnia 06.06.2008 r. do 31.07.2008 r. Prowadzone były w formie zapytania ankietowego (załącznik nr I), Formularz ankiety udostępniony został na stronie internetowej www.komarowkapodlaska.net-bip.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy,

Celem konsultacji było uzyskanie opinii mieszkańców gminy Komarówka Podlaska dotyczącej określenia celów i kierunków rozwoju gminy na lata 2007 -2015,

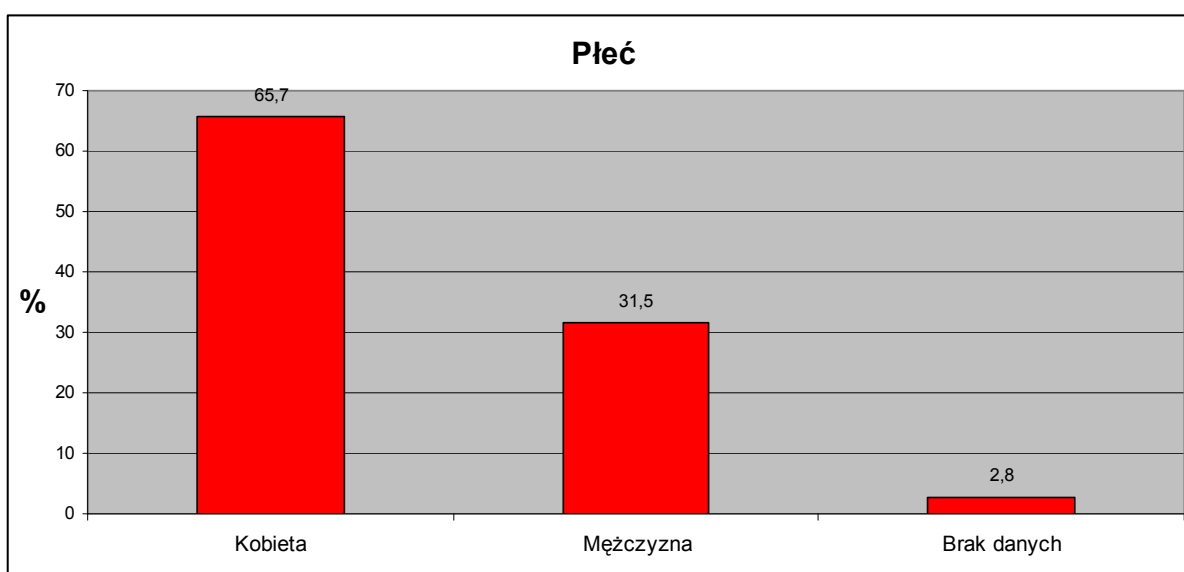
Wynik ankiety nie jest wiążący i ma charakter opiniodawczy.

Ankiety wypełniło 108 pełnoletnich mieszkańców gminy - 71 kobiet (65,7) i 34 mężczyzn (31,5). W przypadku trzech ankiet wystąpiło brak danych

Tabela 24 Płeć ankietowanych osób

Płeć	Częstość	Procent
Kobieta	71	65,7
Mężczyzna	34	31,5
Brak danych	3	2,8
Ogółem	108	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Były to w większości osoby w przedziale wiekowym 35-54 lat - 90 osób (83,3 %), pracujący zawodowo - 58 osób (53,7 %). Przez pracę zawodową należy rozumieć również pracę w rolnictwie.

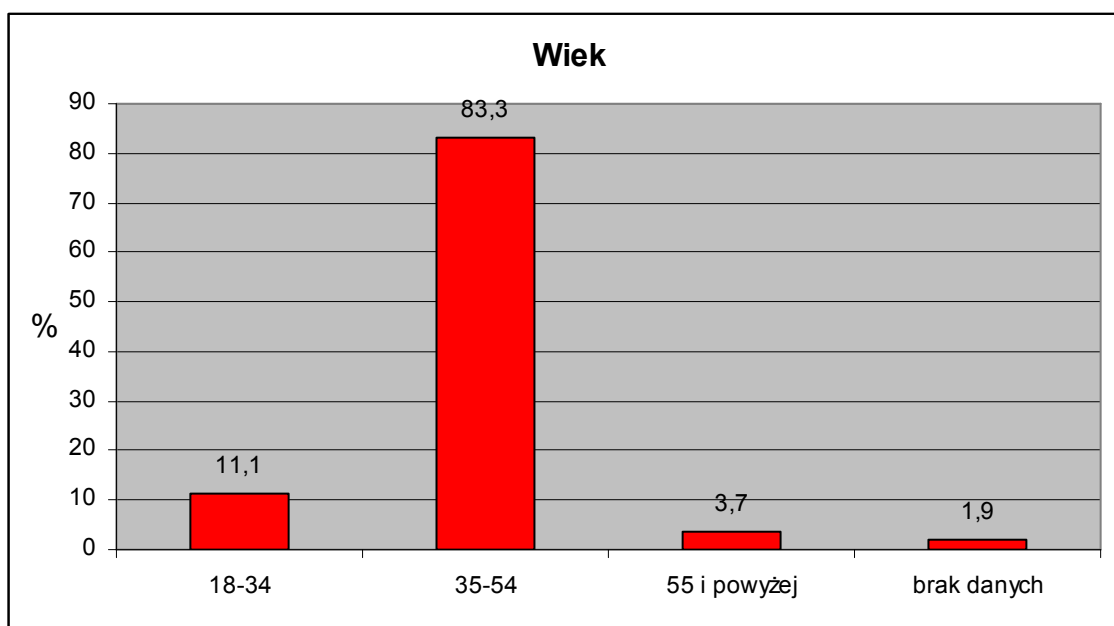
Tabela 25 Przedział wiekowy respondentów

Wiek	Częstość	Procent
18-34	12	11,1
35-54	90	83,3
55 i powyżej	4	3,7

Brak danych	2	1,9
Ogółem	108	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

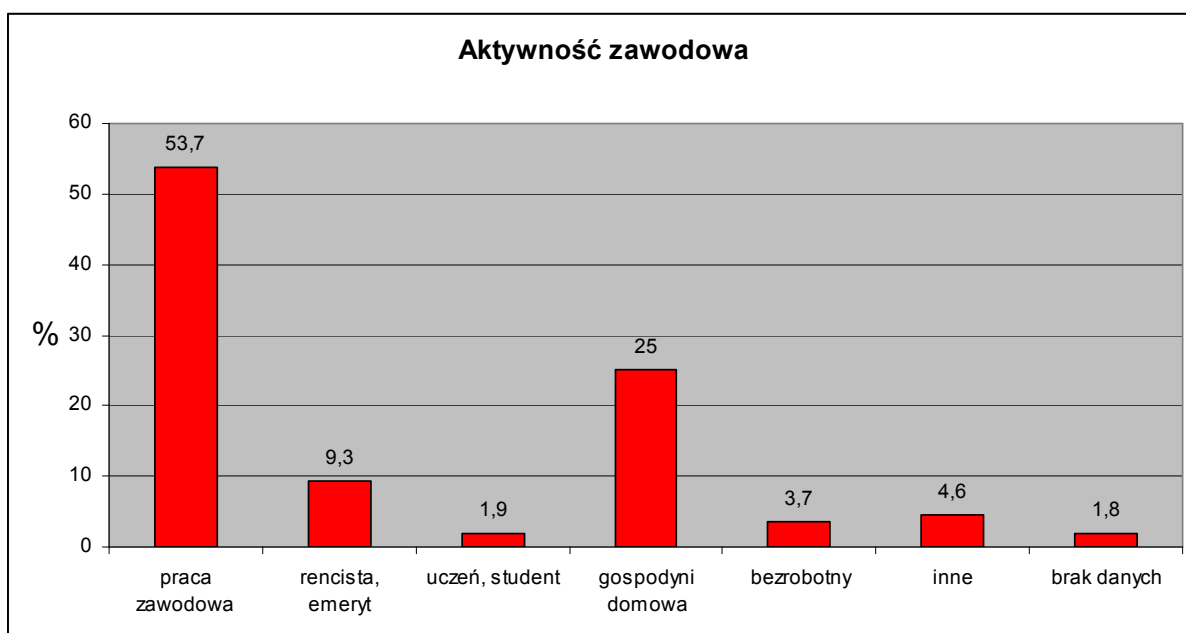
Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Tabela 26 Aktywność zawodowa respondentów

Aktywność zawodowa	Częstość	Procent
Praca zawodowa	10	9,3
Rencista, emeryt	27	25,0
Uczeń, student	55	50,9
Gospodyni domowa	15	13,9
bezrobotny	1	0,9
Inne	5	4,6
Brak danych	2	1,8
Ogółem	108	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

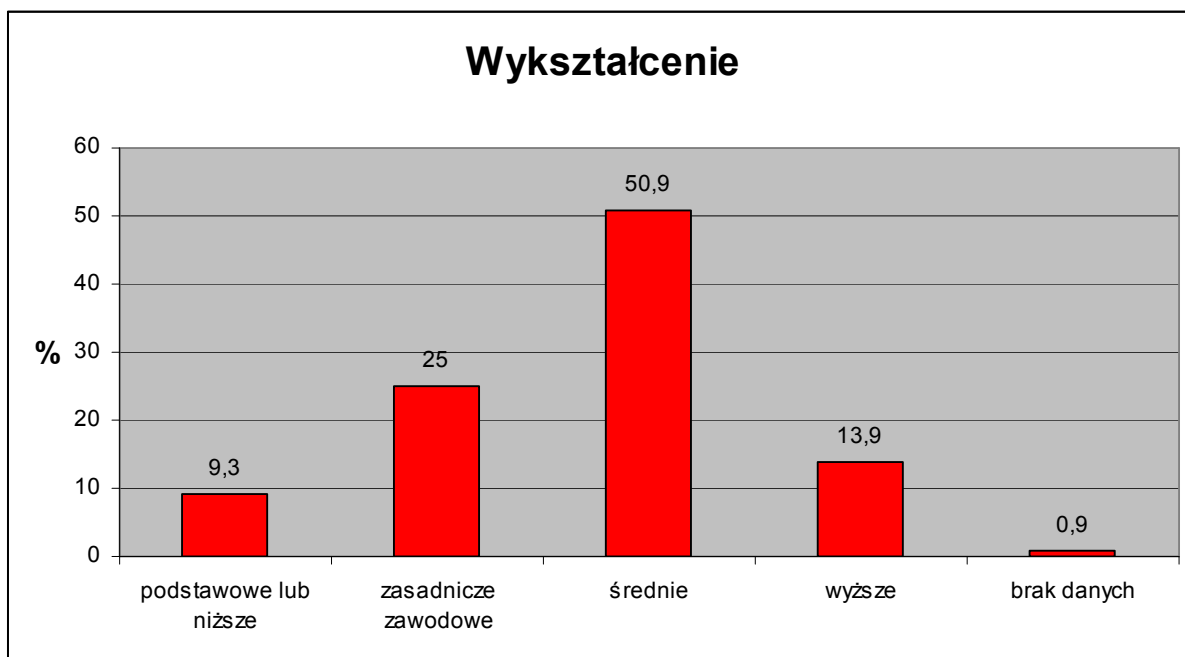
Wypełnienie większości ankiet przez kobiety spowodowane było prawdopodobnie m.in, przewagą liczebności kobiet nad mężczyznami w gminie Komarówka Podlaska (2523 kobiety i 2496 mężczyzn - stan na 31.12.07 r.) Podobna sytuacja zaistniała w przypadku większości respondentów w przedziale wiekowym 35-54 lat. W gminie Komarówka Podlaska ludność w wieku produkcyjnym stanowi zdecydowaną większość tj. 2894 - stan na 31.12.2007 r.)

W przypadku wykształcenia ankietowanych - były to w większości osoby ze średnim wykształceniem 55 osób (50,9 %), zasadnicze zawodowe 27 osób (25,0%) wyższe 15 osób (13,9 %) oraz podstawowe lub niższe - 10 osób (9,3 %) .

Tabela 27 Poziom wykształcenia respondentów.

Wykształcenie	Częstość	Procent
podstawowe lub niższe	10	9,3
zasadnicze zawodowe	27	25,0
średnie	55	50,9
wyższe	15	13,9
brak danych	1	0,9
Ogółem	108	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Ankietowani wypowiedzieli się wypełniając ankietę złożoną z 8 pytań.

W pierwszym pytaniu respondenci mieli określić stopień własnego zadowolenia z warunków życia w gminie, mając do wyboru trzystopniową skalę: niezadowolony, nie mam zdania, zadowolony. Ocenę zadowolenia z poszczególnych obszarów życia w gminie obrazują zestawienia tabelaryczne przedstawione poniżej.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, iż obszarem z którego jest zadowolona największa liczba ankietowanych to obsługa interesantów w Urzędzie Gminy - 71 osób (65,7 %), w dalszej kolejności dostępność handlu i usług 68 osób (63,0 %), jakość szkół 64 osoby (59,3 %), środowisko naturalne - 55 (50,9 %), infrastruktura komunalna (wodociąg, kanalizacja) 47 (43,5%).

Obszar z którego niezadowolona jest największa liczba ankietowanych to jakość dróg, ulic, parkingów - 78 osób (72,2 %), możliwości uprawiania sportu i rekreacji - 62 osoby (57,4 %) oraz możliwości kulturalnych (koncerty, biblioteki, wystawy itp.) - 47 osób, (43,5 %).

Tabela 28 Ocena stopnia zadowolenia z następujących warunków życia w gminie

ocena stopnia zadowolenia ze środowiska naturalnego					
		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolona	24	22,2	22,2	22,2
	nie mam zdania	21	19,4	19,4	41,7
	zadowolona	55	50,9	50,9	92,6
	brak danych	8	7,4	7,4	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z jakości dróg ulic					
		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolona	78	72,2	72,2	72,2
	nie mam zadania	10	9,3	9,3	81,5
	zadowolona	16	14,8	14,8	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z transportu publicznego					
		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolona	34	31,5	31,5	31,5
	nie mam zdania	44	40,7	40,7	72,2
	zadowolona	22	20,4	20,4	92,6
	brak danych	8	7,4	7,4	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z infrastruktury komunalnej					
		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolona	39	36,1	36,1	36,1
	nie mam zdania	17	15,7	15,7	51,9
	zadowolona	47	43,5	43,5	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

Ocena stopnia zadowolenia z możliwości kulturalnych

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	47	43,5	43,5	43,5
	nie mam zdania	22	20,4	20,4	63,9
	zadowolony	33	30,6	30,6	94,4
	brak danych	6	5,6	5,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z możliwości uprawiania sportu i rekreacji

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	62	57,4	57,4	57,4
	nie mam zdania	19	17,6	17,6	75,0
	zadowolony	22	20,4	20,4	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z pomocy społecznej

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	31	28,7	28,7	28,7
	nie mam zdania	31	28,7	28,7	57,4
	zadowolony	45	41,7	41,7	99,1
	brak danych	1	,9	,9	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z publicznej ochrony zdrowia

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	41	38,0	38,0	38,0
	nie mam zdania	21	19,4	19,4	57,4
	zadowolony	42	38,9	38,9	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z bezpieczeństwa publicznego

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	41	38,0	38,0	38,0
	nie mam zdania	37	34,3	34,3	72,2
	zadowolony	21	19,4	19,4	91,7
	brak danych	9	8,3	8,3	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

ocena stopnia zadowolenia z warunków mieszkaniowych

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	30	27,8	27,8	27,8
	nie mam zdania	42	38,9	38,9	66,7
	zadowolony	30	27,8	27,8	94,4
	brak danych	6	5,6	5,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

Ocena stopnia zadowolenia z jakości szkół

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	23	21,3	21,3	21,3
	nie mam zdania	17	15,7	15,7	37,0
	zadowolony	64	59,3	59,3	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

Ocena stopnia zadowolenia z dostępności handlu i usług

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	niezadowolony	22	20,4	20,4	20,4
	nie mam zdania	13	12,0	12,0	32,4
	zadowolony	68	63,0	63,0	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

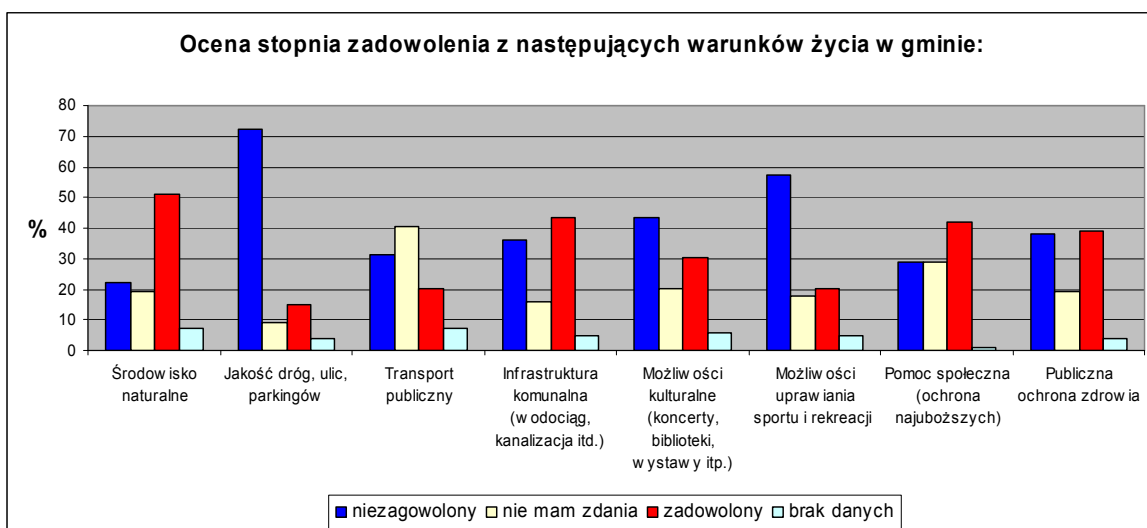
Ocena stopnia zadowolenia z obsługi interesantów w Urzędzie Gminy

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych niezadowolony	15	13,9	13,9	13,9
nie mam zdania	17	15,7	15,7	29,6
zadowolony	71	65,7	65,7	95,4
brak danych	5	4,6	4,6	100,0
Ogółem	108	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Pytanie drugie miało na celu wskazanie **głównych kierunków rozwoju gminy**, mając do wyboru trzystopniową skalę: nie zgadzam się, nie mam zdania, zgadzam się.

Wyniki wskazują, że mieszkańcy w zdecydowanej większości zgadzają się na wszystkie działania prowadzące do rozwoju gminy. Wyniki badania przedstawia zestawienie tabelaryczne.

Tabela 29 Główne kierunki rozwoju gminy oraz dbałości o jakość życia mieszkańców

... z poprawą infrastruktury komunalnej

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych nie zgadzam się	6	5,6	5,6	5,6
nie mam zdania	8	7,4	7,4	13,0
zgadzam się	90	83,3	83,3	96,3
brak danych	4	3,7	3,7	100,0
Ogółem	108	100,0	100,0	

... z usprawnieniem transportu publicznego

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	5	4,6	4,6	4,6
	nie mam zdania	46	42,6	42,6	47,2
	zgadzam się	52	48,1	48,1	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...zwiększeniem nakładów na oświatę (lepsze warunki edukacyjne młodzieży)

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	6	5,6	5,6	5,6
	nie mam zdania	18	16,7	16,7	22,2
	zgadzam się	80	74,1	74,1	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...poprawą stanu zdrowia i warunków zdrowotnych

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	4	3,7	3,7	3,7
	nie mam zdania	7	6,5	6,5	10,2
	zgadzam się	93	86,1	86,1	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...zwiększeniem bezpieczeństwa publicznego

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	5	4,6	4,6	4,6
	nie mam zdania	21	19,4	19,4	24,1
	zgadzam się	78	72,2	72,2	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...intensyfikacją działań na rzecz ochrony środowiska

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	6	5,6	5,6	5,6
	nie mam zdania	29	26,9	26,9	32,4
	zgadzam się	66	61,1	61,1	93,5
	brak danych	7	6,5	6,5	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...zwiększeniem funkcji rekreacyjnych gminy (obiekty sportowe, ścieżki rowerowe, dbałość o zielen, czystość i ład w obejściach)

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	5	4,6	4,6	4,6
	nie mam zdania	8	7,4	7,4	12,0
	zgadzam się	90	83,3	83,3	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...zwiększeniem oferty kulturalnej

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	7	6,5	6,5	6,5
	nie mam zdania	24	22,2	22,2	28,7
	zgadzam się	74	68,5	68,5	97,2
	brak danych	3	2,8	2,8	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...przyciąganiem inwestorów/kapitału gospodarczego

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	3	2,8	2,8	2,8
	nie mam zdania	22	20,4	20,4	23,1
	zgadzam się	79	73,1	73,1	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...rozwojem indywidualnego budownictwa mieszkaniowego

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	7	6,5	6,5	6,5
	nie mam zdania	35	32,4	32,4	38,9
	zgadzam się	62	57,4	57,4	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...ochroną najuboższych

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	11	10,2	10,2	10,2
	nie mam zdania	29	26,9	26,9	37,0
	zgadzam się	66	61,1	61,1	98,1
	brak danych	2	1,9	1,9	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...rozwojem rolnictwa

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	2	1,9	1,9	1,9
	nie mam zdania	15	13,9	13,9	15,7
	zgadzam się	86	79,6	79,6	95,4
	brak danych	5	4,6	4,6	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...polepszeniem jakości usług administracyjnych (obsługa mieszkańców)

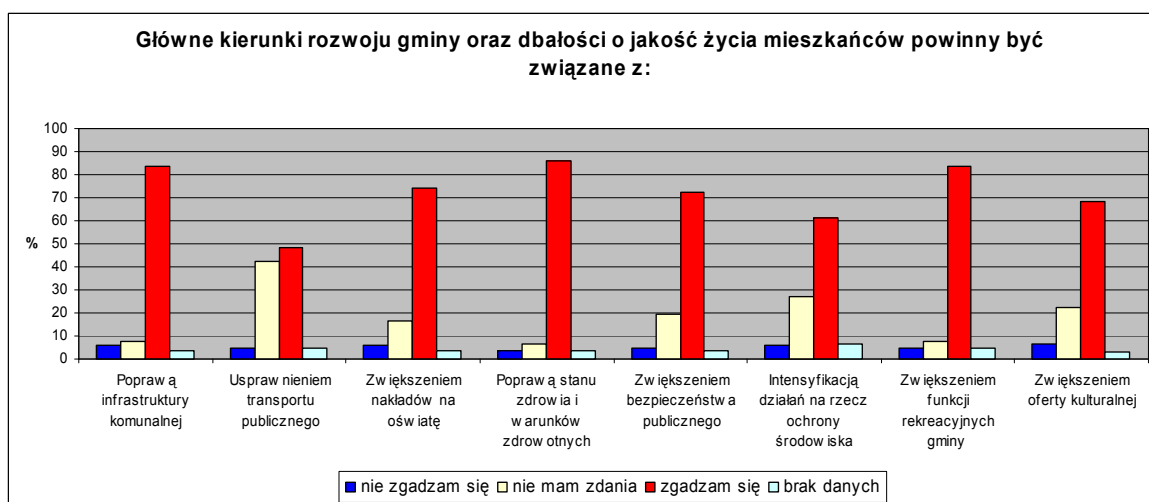
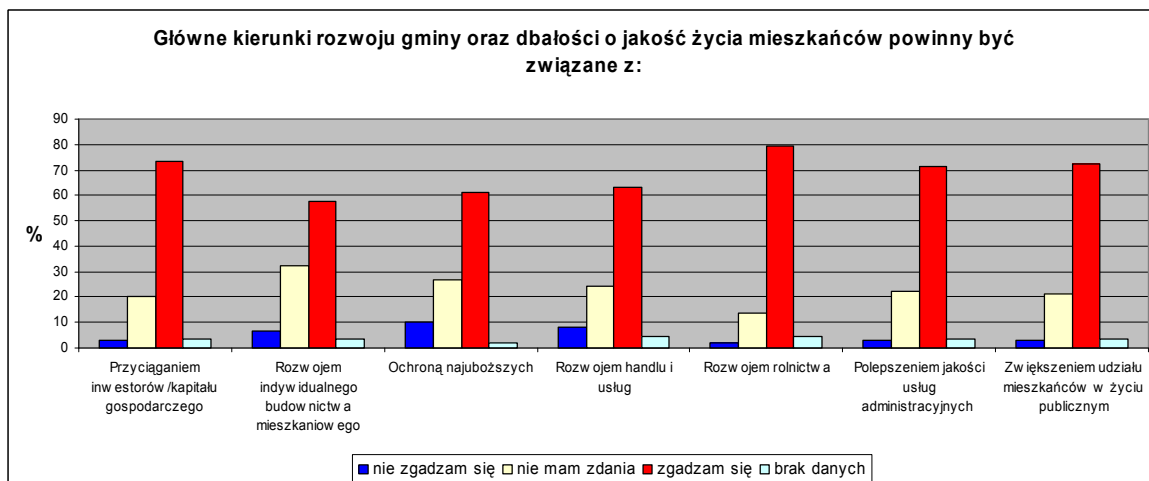
		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	3	2,8	2,8	2,8
	nie mam zdania	24	22,2	22,2	25,0
	zgadzam się	77	71,3	71,3	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

...zwiększeniem udziału mieszkańców w życiu publicznym

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważnych	nie zgadzam się	3	2,8	2,8	2,8
	nie mam zdania	23	21,3	21,3	24,1
	zgadzam się	78	72,2	72,2	96,3
	brak danych	4	3,7	3,7	100,0
	Ogółem	108	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

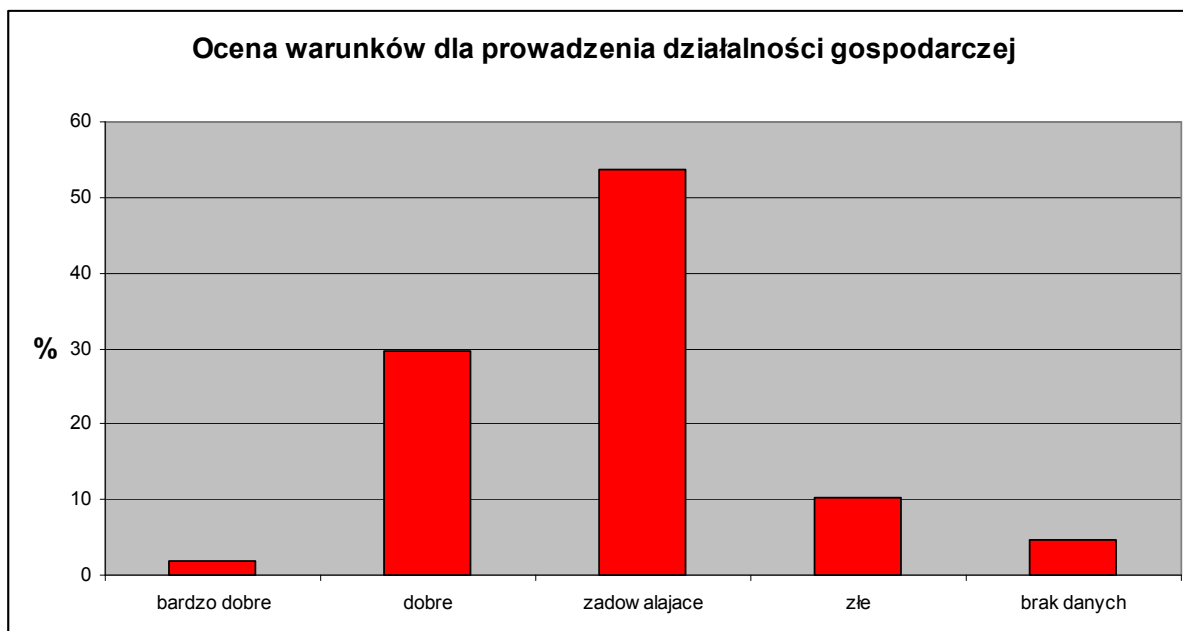
Kolejne pytanie, 3 miało na celu **ocenę warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej** w gminie. 58 osób (53,7 %) uznało iż w gminie Komarówka Podlaska warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są zadowalające. 32 osoby (29,6 %) oceniło jako dobre. tylko 2 osoby (1,9 %) spośród respondentów stwierdziło, że warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są bardzo dobre.

Jako złe oceniło 11 osób, (10,2 %) wymieniając jako powody złych warunków brak stosownych szkoleń, kursów i porad prawnych oraz możliwości pozyskania środków z Unii. Ocenę warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w gminie przedstawia Tabela i wykres poniżej.

Tabela 30 Ocena warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w gminie

	Częstość	Procent
Bardzo dobre	2	1,9
Dobre	32	29,6
zadowalające	58	53,7
Złe	11	10,2
Brak danych	5	4,6
Ogółem	108	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

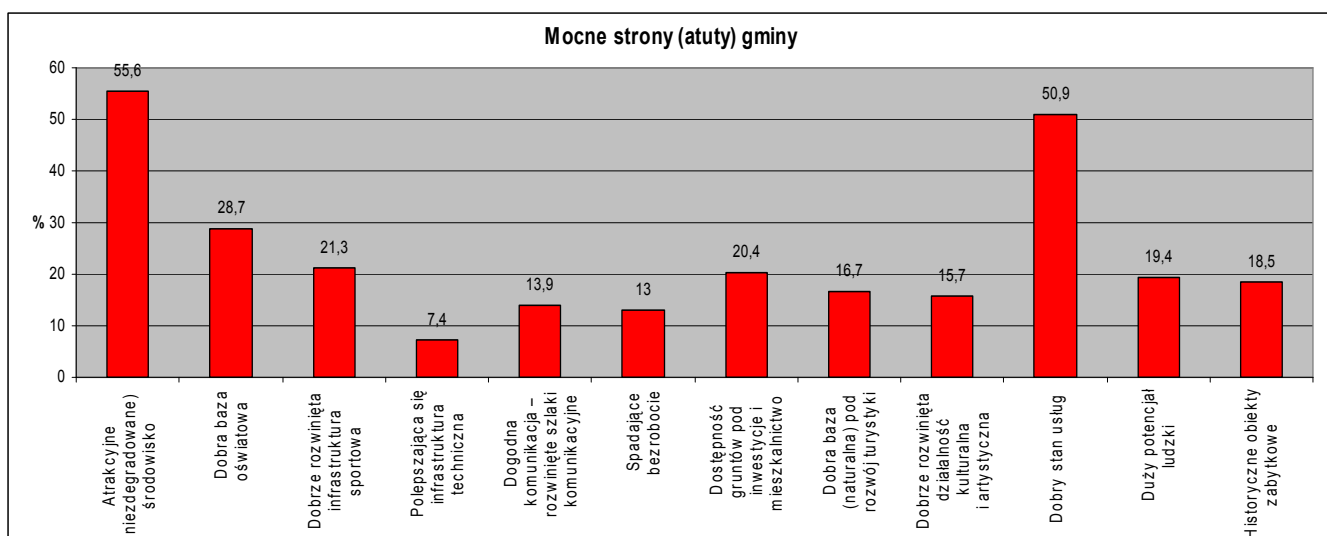

Pytanie 4 miało na celu określenie **mocnych stron gminy**. Za największy atut uznano atrakcyjne, niezdegradowane środowisko - 60 osób (55,6 %), w dalszej kolejności dobry stan usług 55 osób (50,9 %), dobra baza oświatowa 31 osób (28,7 %), dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa 23 osoby (21,3 %), dostępność gruntów pod inwestycje i mieszkalnictwo - 22 (20,4 %), duży potencjał ludzki 21 osób (19,4 %), kolejne punktu zostały wybrane przez mniej niż 20 osób tj.: historyczne obiekty zabytkowe, dobra baza pod rozwój turystyki, dobrze rozwinięta działalność kulturalna i artystyczna, dogodna komunikacja - rozwinięte szlaki komunikacyjne, spadające bezrobocie.

Tabela 31 Mocne strony (atuty) gminy

	Częstość	Procent
Atrakcyjne (niezdegradowane) środowisko	60	55,6
Dobra baza oświatowa (wysoki poziom kształcenia)	31	28,7
Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa	23	21,3
Polepszająca się infrastruktura techniczna	8	7,4
Dogodna komunikacja - rozwinięte szlaki komunikacyjne	15	13,9
Spadające bezrobocie	14	13,0
Dostępność gruntów pod inwestycje i mieszkalnictwo	22	20,4
Dobra baza (naturalna) pod rozwój turystyki	18	16,7
Dobrze rozwinięta działalność kulturalna i artystyczna	17	15,7
Dobry stan usług (dostępność do usług medycznych, bankowych, pocztowych, rzemieślniczych i sklepów)	55	50,9
Duży potencjał ludzki (przedsiębiorczy i aktywni mieszkańcy)	21	19,4
Historyczne obiekty zabytkowe	20	18,5

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

W pytaniu 5 mieszkańcy gminy Komarówka Podlaska wskazali **wady gminy**. Do najczęściej powtarzających się odpowiedzi należy: zły stan dróg - 81 osób (75 %), słaby dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów) - 65 osób (60,2%), mały budżet inwestycyjny gminy - 60 osób (55,6 %), brak silnych inwestycji gospodarczych - 47 osób (43,5%), mało aktywny samorząd wiejski - 43 osoby (39,8 %), zbyt słabo rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna - 39 osób (36,1 %), dzięki wysypiska śmieci - 39 osób (36,1 %), zbyt mała ilość miejsc wypoczynku dla matek z dziećmi - 28 osób (25,9 %), brak promocji (reklamy) gminy - 26 osób (24,1 %), pozostałe odpowiedzi poniżej 25 osób tj.: słaba infrastruktura turystyczna, brak systemowych rozwiązań zagospodarowania odpadów stałych, niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i przyjezdnych, bardzo duże rozdrobnienie gruntów i nieuregulowany stan własności, mało skuteczna administracja, słaby dostęp do infrastruktury sportowej, niska świadomość ekologiczna mieszkańców i przyjezdnych, niebezpieczny ruch drogowy, brak budownictwa komunalnego, zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej i niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, mała oferta kulturalna, niewystarczająco rozwinięte instrumenty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

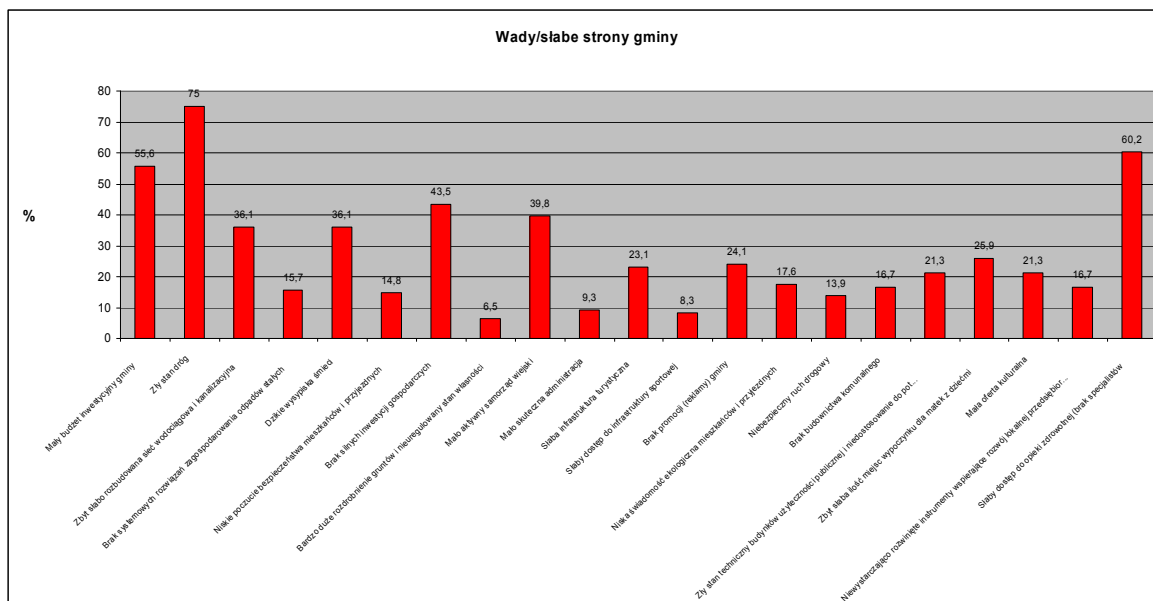
Tabela 32 Wady/słabe strony gminy

	Częstość	Procent
Mały budżet inwestycyjny gminy	60	55,6
Zły stan dróg	81	75,0

Zbyt słabo rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna	39	36,1
Brak systemowych rozwiązań zagospodarowania odpadów stałych	17	15,7
Dziki wysypiska śmieci	39	36,1
Niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i przyjezdnych	16	14,8
Brak silnych inwestycji gospodarczych	47	43,5
Bardzo duże rozdrobnienie gruntów i nieuregulowany stan własności	7	6,5
Mało aktywny samorząd wiejski	43	39,8
Mało skuteczna administracja	10	9,3
Słaba infrastruktura turystyczna	25	23,1
Słaby dostęp do infrastruktury sportowej	9	8,3
Brak promocji (reklamy) gminy	26	24,1
Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i przyjezdnych	19	17,6
Niebezpieczny ruch drogowy	15	13,9
Brak budownictwa komunalnego	18	16,7
Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej i niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych	23	21,3
Zbyt słaba ilość miejsc wypoczynku dla matek z dziećmi	28	25,9
Mała oferta kulturalna	23	21,3
Niewystarczająco rozwinięte instrumenty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości	18	16,7
Słaby dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów)	65	60,2

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Kolejne pytanie ankiety 6 tj. **"Czynniki, które według Pani/Pana mogą wpływać na rozwój gminy"**, miało na celu określenie szans rozwoju gminy. Warty podkreślenia jest fakt, iż najczęściej wymieniane jest tu pozyskanie środków z Unii Europejskiej. Takiej odpowiedzi udzieliły aż 102 osoby (94,4 %) z wszystkich ankietowanych. Duży stopień ważności wśród której mieszkańcy widzą szansę rozwoju gminy to wzrastające możliwości zdobycia nowego zawodu (przekwalifikowania się) poprzez korzystanie z bezpłatnych kursów i szkoleń - 69 osób (63,9 %). Istotna przy rozwoju gminy jest także poprawa estetyki gminy - 39 osób (36,1 %). Mieszkańcy widzą również szansę w rozwoju rolnictwa ekologicznego - 34 osoby (31,5 %), podwyższenie poziomu wykształcenia w szkołach 34 osoby (31,5 %), promocji gminy poprzez organizowanie imprez sportowych o dużym zasięgu wykorzystujących walory naturalne gminy - 34 osoby (31,5 %).

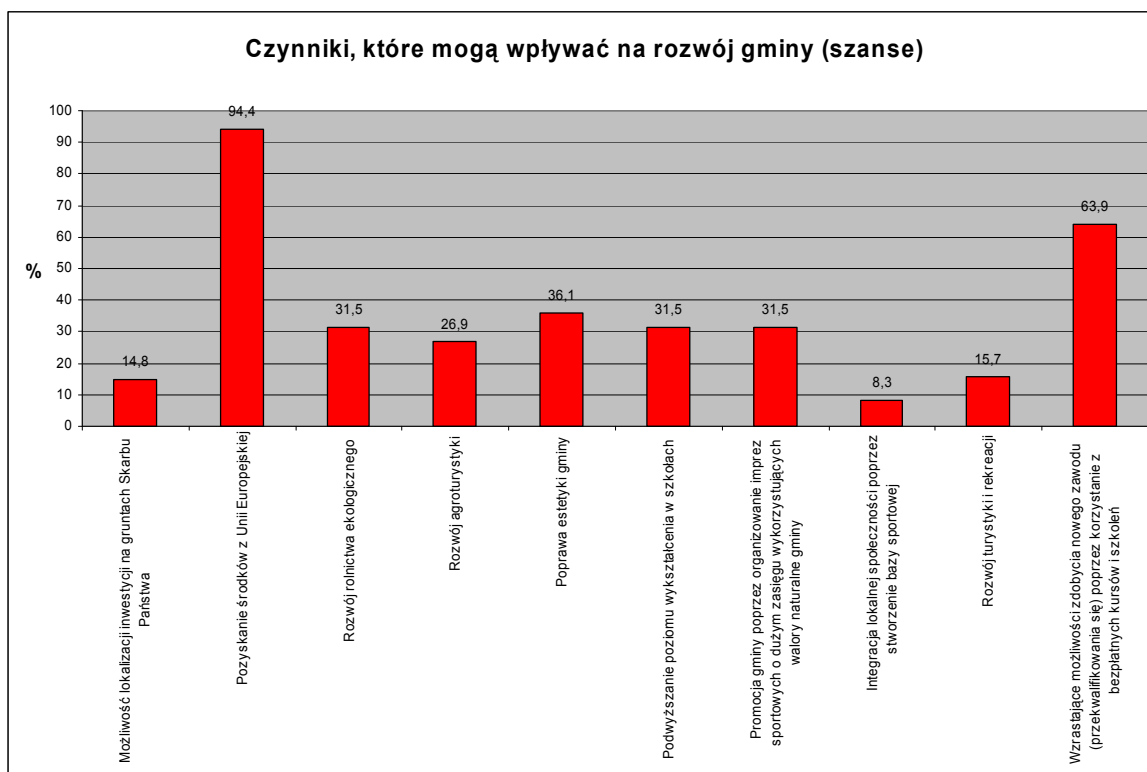
Najmniej ważne czynniki wg ankietowanych to w kolejności rozwój agroturystyki - 29 osób (26,9 %), rozwój turystyki i rekreacji - 17 osób (15,7 %), możliwości lokalizacji inwestycji na gruntach Skarbu Państwa - 16 osób (14,8 %), integracja lokalnej społeczności poprzez stworzenie bazy sportowej - 9 osób (8,3 %).

Tabela 33 Czynniki, które mogą wpływać na rozwój gminy (szanse)

	Częstość	Procent
Możliwość lokalizacji inwestycji na gruntach Skarbu Państwa	16	14,8
Pozyskanie środków z Unii Europejskiej	102	94,4
Rozwój rolnictwa ekologicznego	34	31,5
Rozwój agroturystyki	29	26,9
Poprawa estetyki gminy	39	36,1
Podwyższanie poziomu wykształcenia w szkołach	34	31,5
Promocja gminy poprzez organizowanie imprez sportowych o dużym zasięgu wykorzystujących walory naturalne gminy	34	31,5
Integracja lokalnej społeczności poprzez stworzenie bazy sportowej	9	8,3
Rozwój turystyki i rekreacji	17	15,7
Wzrastające możliwości zdobycia nowego zawodu (przekwalifikowania się) poprzez korzystanie z bezpłatnych kursów i szkoleń	69	63,9

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

W pytaniu 5 "**Czynniki, które według Pani/Pana, mogą zahamować rozwój gminy**", należało wskazać maksymalnie 4 czynniki, które mogłyby zahamować rozwój gminy. Największym zagrożeniem wg ankietowanych jest odpływ wykształconych i młodych mieszkańców. Powyższej odpowiedzi udzieliło 84 ankietowanych (77,8 %). Kolejnymi zagrożeniami jest: słabo rozwinięty rynek pracy - 71 osób (65,7 %), nieopłacalność produkcji rolnej - 65 osób (60,2 %), zmniejszenie liczby mieszkańców - 51 osób (47,2 %), brak inwestycji gospodarczych, sportowych, turystycznych - 45 osób (41,7 %) oraz wzrost patologii społecznych (alkoholizm, narkomania, wandalizm) - 44 osoby (40,7 %).

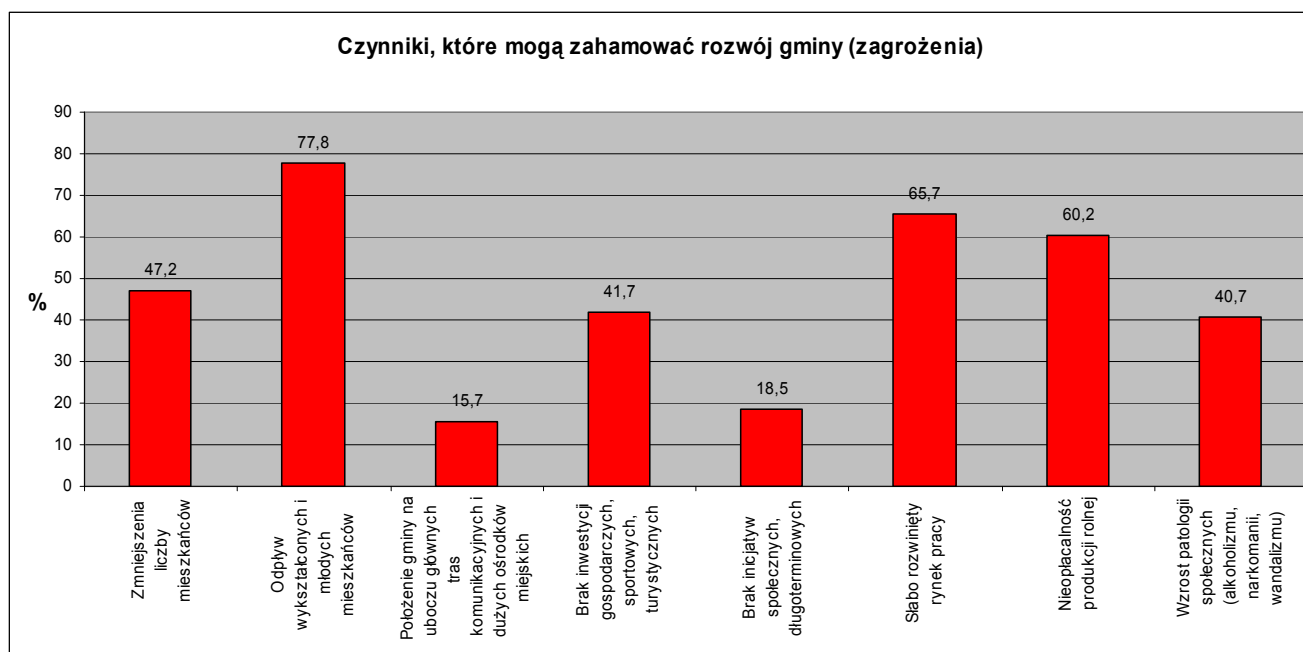
Brak inicjatyw społecznych długoterminowych - 20 osób (18,5 %) oraz położenie gminy na uboczu głównych tras komunikacyjnych i dużych ośrodków miejskich - 17 osób (15,7 %) są to dwa czynniki, które wg ankietowanych mogą mieć najmniejszy wpływ na zahamowanie rozwoju gminy.

Tabela 34 Czynniki, które mogą zahamować rozwój gminy (zagrożenia)

	Częstość	Procent
Zmniejszenia liczby mieszkańców	51	47,2
Odptyw wykształconych i młodych mieszkańców	84	77,8
Położenie gminy na uboczu głównych tras komunikacyjnych i dużych ośrodków miejskich	17	15,7
Brak inwestycji gospodarczych, sportowych, turystycznych	45	41,7
Brak inicjatyw społecznych, długoterminowych	20	18,5
Słabo rozwinięty rynek pracy	71	65,7
Nieopłacalność produkcji rolnej	65	60,2
Wzrost patologii społecznych (alkoholizmu, narkomanii, wandalizmu)	44	40,7

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Ostatnie pytanie dotyczyło wskazania **priorytetów w inwestycjach gminnych**. Według respondentów pieniądze z budżetu gminy powinny być wydawane w pierwszej kolejności na remonty i budowę dróg - 91 osób (84,3 % ankietowanych) oraz rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej - 52 osoby (48,1 %). W dalszej kolejności ankietowani wskazują aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych 47 osób (43,5 %), rozbudowę sieci kanalizacyjnej - 46 osób (42,6 %), budowę infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe) - 44 osoby (40,7 %).

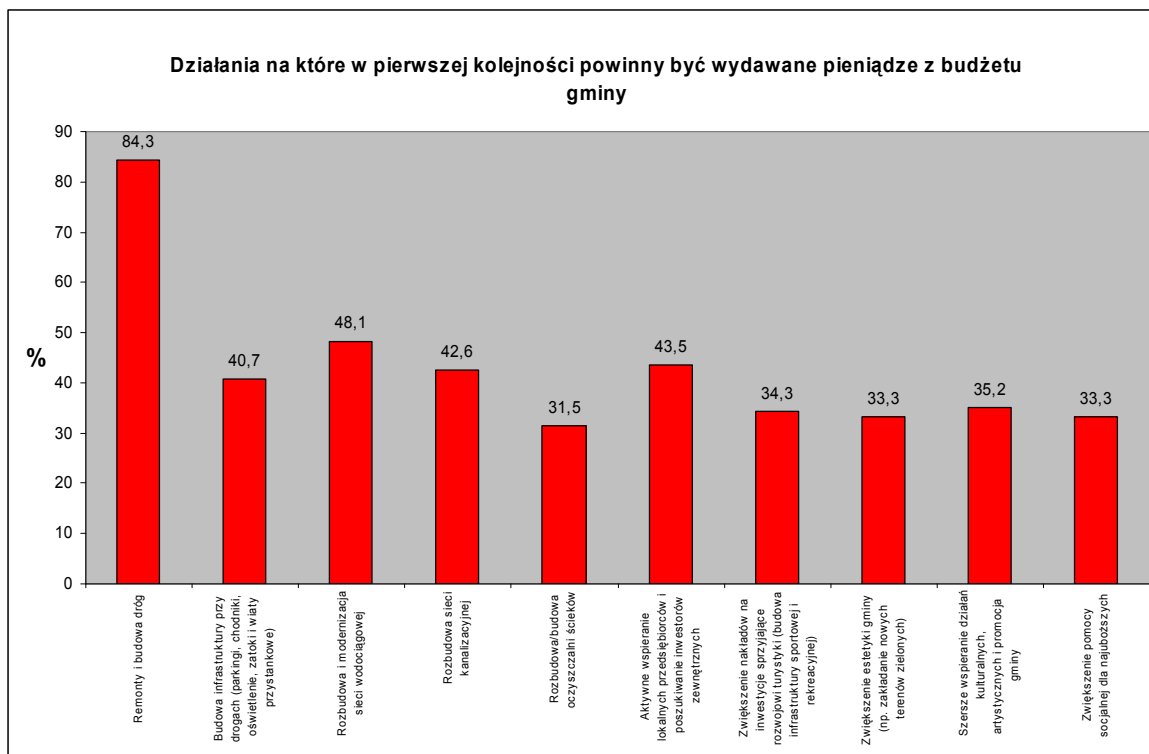
Ważne dla ankietowanych są także działania wspierające przedsięwzięcia kulturalne, artystyczne i promocja gminy - 38 osób (35,2 %) oraz inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki (budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej) - 37 osób (34,3 %).

36 osób (33,3 %) poparło wydatkowanie pieniędzy z budżetu gminy na zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych oraz zwiększenie estetyki gminy, natomiast 34 osoby (31,5 %) poparło rozbudowę/budowę oczyszczalni ścieków.

Tabela 35 Działania na które powinny być wydawane w pierwszej kolejności pieniądze z budżetu gminy

	Częstość	Procent
Remonty i budowa dróg	91	84,3
Budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe)	44	40,7
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	52	48,1
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	46	42,6
Rozbudowa/budowa oczyszczalni ścieków	34	31,5
Aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych	47	43,5
Zwiększenie nakładów na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki (budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej)	37	34,3
Zwiększenie estetyki gminy (np. zakładanie nowych terenów zielonych)	36	33,3
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy	38	35,2
Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych	36	33,3

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Źródło: Opracowanie na podstawie ankiet.

Uczestnicy konsultacji społecznych akceptują wszelkie działania i przedsięwzięcia zmierzające do poprawy warunków życia w gminie. Widzą i sygnalizują własne potrzeby. Są świadomi zagrożeń i ewentualnych niepowodzeń.

Społeczność gminy Komarówka Podlaska zgłasza dosyć wyraźnie potrzebę szerszej oferty kulturalnej i chęć aktywnego w niej uczestnictwa. Jednak jako priorytety wymieniają inwestycje związane z infrastrukturą drogową, kanalizacją i wodociągami.

Podsumowując, należy dodać, że ankiety wypełniła mniej niż połowa osób, którym zostały one rozdane.

ANKIETA

Poniższa ankieta jest narzędziem pracy w ramach konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Komarówka Podlaska. Efektem przeprowadzonych konsultacji będzie opracowanie strategii rozwoju Gminy Komarówka Podlaska na lata 2007 - 2015.

Ankieta jest w pełni anonimowa.

W każdym pytaniu prosimy o zaznaczenie krzyżykiem tylko jednej możliwości odpowiedzi.

1. Proszę ocenić STOPIEŃ WŁASNEGO ZADOWOLENIA z następujących warunków (obszarów) życia w gminie		niezadowolony(a)	nie mam zdania	Zadowolony(a)
1.1	Środowisko naturalne (czystość wód: pitnej i powierzchniowych, gleby, powietrza)			
1.2	Jakość dróg, ulic, parkingów itd			
1.3	Transport publiczny			
1.4	Infrastruktura komunalna (wodociąg, kanalizacja itd.)			
1.5	Możliwości kulturalne (koncerty, biblioteki, wystawy itd.)			
1.6	Możliwości uprawiania sportu i rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw, obiekty sportowe)			
1.7	Pomoc społeczna (ochrona najuboższych)			
1.8	Publiczna ochrona zdrowia			
1.9	Bezpieczeństwo publiczne (zabezpieczenie przed przestępcami, kataklizmami)			
1.10	Warunki mieszkaniowe (możliwości budowy, zakupu mieszkań, remontów ...)			
1.11	Jakość szkół			
1.12	Dostępność handlu i usług			
1.13	Rozwój działalności gospodarczej			
1.14	Komunikacja władz gminy z mieszkańcami			
1.15	Obsługa interesantów w Urzędzie Gminy			
1.16	Inne (jakie)			

2. W MOIM WŁASNYM ODCZUCIU, główne kierunki rozwoju gminy oraz dbałości o jakość życia mieszkańców powinny być związane z :		Nie zgadzam się	Nie mam zdania	Zgadzam się
2.1	Poprawą infrastruktury komunalnej (kanalizacja, gaz, drogi itd.)			
2.2	Usprawnieniem transportu publicznego			
2.3	Zwiększeniem nakładów na oświatę (lepsze warunki edukacyjne młodzieży)			
2.4	Poprawą stanu zdrowia i warunków zdrowotnych			
2.5	Zwiększeniem bezpieczeństwa publicznego			
2.6	Intensyfikacją działań na rzecz ochrony środowiska			
2.7	Zwiększeniem funkcji rekreacyjnych gminy (obiekty sportowe, ścieżki rowerowe, dbałość o zieleń, czystość i ład w obejściach itd)			
2.8	Zwiększeniem oferty kulturalnej			
2.9	Przyciąganiem inwestorów/ kapitału gospodarczego			
2.10	Rozwojem indywidualnego budownictwa mieszkaniowego			
2.11	Ochroną najuboższych			
2.12	Rozwojem handlu i usług			
2.13	Rozwojem rolnictwa			
2.14	Polepszeniem jakości usług administracyjnych (obsługa mieszkańców)			
2.15	Zwiększeniem udziału mieszkańców w życiu publicznym			
2.16	Rozwojem innego rodzaju działań (proszę wpisać jakich)			

3. **Jak Pani/Pan ocenia warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej w gminie (proszę wybrać jeden punkt)?:**

- bardzo dobre
- dobre
- zadawalające
- złe (z jakiego powodu?)

4. **Jakie są według Pani/Pana największe atuty (mocne strony) gminy (proszę wybrać maksymalnie 4 punkty):**

- atrakcyjne (niezdegradowane) środowisko naturalne
- dobra baza oświatowa (wysoki poziom kształcenia)
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa
- polepszająca się infrastruktura techniczna
- dogodna komunikacja - rozwinięte szlaki komunikacyjne
- spadające bezrobocie
- dostępność gruntów pod inwestycje i mieszkalnictwo
- dobra baza (naturalna) pod rozwój turystyki
- dobrze rozwinięta działalność kulturalna i artystyczna
- dobry stan usług (dostępność do usług medycznych, bankowych, pocztowych, rzemieślniczych i sklepów)
- duży potencjał ludzki (przedsiębiorczy i aktywni mieszkańcy)
- historyczne obiekty zabytkowe
- inne, jakie?

**5. Jakie są, zdaniem Pani/Pana, wady/słabe strony gminy
(proszę wybrać maksymalnie 6 punktów:**

- mały budżet inwestycyjny gminy
- zły stan dróg
- zbyt słabo rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna
- brak systemowych rozwiązań zagospodarowania odpadów stałych
- dzikie wysypiska śmieci
- niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i przyjezdnych
- brak silnych inwestycji gospodarczych
- bardzo duże rozdrobnienie gruntów i nieuregulowany stan własności
- mało aktywny samorząd wiejski
- mało skuteczna administracja
- słaba infrastruktura turystyczna
- słaby dostęp do infrastruktury sportowej
- brak promocji (reklamy) gminy
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców i przyjezdnych
- niebezpieczny ruch drogowy
- brak budownictwa komunalnego
- zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej i niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych
- zbyt mała ilość miejsc dla wypoczynku matek z dziećmi
- mała oferta kulturalna
- niewystarczająco rozwinięte instrumenty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości

słaby dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów)

inne, jakie?

6. Czynniki, które według Pani/Pana mogą wpływać na rozwój gminy (proszę wybrać maksymalnie 4 punkty):

- możliwość lokalizacji inwestycji na gruntach Skarbu Państwa
- pozyskanie środków z Unii Europejskiej
- rozwój rolnictwa ekologicznego
- rozwój agroturystyki
- poprawa estetyki gminy
- podwyższanie poziomu wykształcenia w szkołach
- promocja gminy poprzez organizowanie imprez sportowych o dużym zasięgu
- wykorzystujących walory naturalne gminy
- integracja lokalnej społeczności poprzez stworzenie bazy sportowej
- rozwój turystyki i rekreacji
- wzrastające możliwości zdobycia nowego zawodu (przekwalifikowania się) poprzez korzystanie z bezpłatnych kursów i szkoleń.
- inne, jakie?

7. Czynniki, które według Pani/Pana, mogą zahamować rozwój gminy (proszę wybrać maksymalnie 4 punkty):

- zmniejszenia liczby mieszkańców,
- odpływ wykształconych i młodych mieszkańców
-

położenie gminy na uboczu głównych tras komunikacyjnych i dużych ośrodków miejskich

- brak inwestycji gospodarczych, sportowych, turystycznych
- brak inicjatyw społecznych, długoterminowych
- słabo rozwinięty rynek pracy
- nieopłacalność produkcji rolnej
- wzrost patologii społecznych (alkoholizmu, narkomanii, wandalizmu)
- inne, jakie?

8. Proszę wskazać maksymalnie 5 działań najważniejszych dla Pani/Pana, na które powinny być wydawane w pierwszej kolejności pieniądze z budżetu gminy:

- remonty i budowa dróg,
- budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe)
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- rozbudowa/budowa oczyszczalni ścieków
- aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych
- zwiększenie nakładów na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki (budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej)
- zwiększanie estetyki gminy (np. zakładanie nowych terenów zielonych)
- szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy
- zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych
- inne działania ważne dla rozwoju gminy, jakie?

Metryczka

1.. Płeć	kobieta	
	mężczyzna	
2. Wiek	18-34	
	35-54	
	55 i powyżej	
3. Wykształcenie	1. Podstawowe lub niższe	
	2. Zasadnicze zawodowe	
	3. Średnie (niepełne wyższe lub pomaturalne)	
	4. Wyższe	
4. Aktywność zawodowa	1. Praca zawodowa	
	2. Rencista, emeryt	
	3. Uczeń, student	
	4. Gospodyni domowa	
	5. Bezrobotny	
	6. Inne (jakie?)	

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY!

X. Wieloletni Plan Inwestycyjny

Instrumentem wdrażania strategii rozwoju gminy Komarówka Podlaska jest Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2007- 2010, który wskazuje na konkretne zadania, wynikające z przyjętych w strategii celów i kierunków działań przez gminę Komarówka Podlaska, zawarty w załączniku nr 1 do strategii rozwoju Gminy Komarówka Podlaska.

Spis tabel

Tabela 1	Klasyfikacja gruntu w gminie Komarówka Podlaska.	8
Tabela 2	Powierzchnia i ludność gminy Komarówka Podlaska w 2007 roku.....	11
Tabela 3	Liczba ludności gminy Komarówka Podlaska na przełomie 2000-2007.	12
Tabela 4	Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2006 i 2007 roku.....	13
Tabela 5	Przyrost naturalny w gminie Komarówka Podlaska na przełomie 2000/ 2007	14
Tabela 6	Migracja ludności w gminie Komarówka Podlaska.	14
Tabela 7	Poziom wykształcenia w gminie Komarówka Podlaska.	14
Tabela 8	Liczba osób pracujących w gminie Komarówka Podlaska.....	16
Tabela 9	Struktura bezrobocia w gminie Komarówka Podlaska w latach 2002 – 2007.....	17
Tabela 10	Struktura bezrobocia w gminie w latach 2002 - 2007	18
Tabela 11	Bezrobotni wg poziomu wykształcenia w gminie Komarówka Podlaska.....	18
Tabela 12	Długość dróg gminnych w Komarówce Podlaskiej.....	27
Tabela 13	Struktura powierzchni ogólnej gminy Komarówka Podlaska.....	28
Tabela 14	Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Komarówka Podlaska wg powierzchni.	29
Tabela 15	Klasyfikacja bonitacyjna gleb w gminie Komarówka Podlaska	31
Tabela 16	Liczba uczniów i nauczycieli w gminie Komarówka Podlaska.	34
Tabela 17	Liczba dzieci przedszkolnych	
Tabela 18	Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną.....	37
Tabela 19	Formy pomocy społecznej GOPS-u w gminie Komarówka Podlaska.....	38
Tabela 20	Średnia wysokość pieniędzy świadczeń społecznych.	39
Tabela 21	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w %	39
Tabela 22	Liczba czytelników i wypożyczeń w latach 2000 - 2006	45
Tabela 23	Przestępczość w gminie Komarówka Podlaska	48
Tabela 24	Podstawowe dane finansowe Gminy Komarówka Podlaska w latach 2004 -2007	54
Tabela 25	Płeć ankietowanych osób	71
Tabela 26	Przedział wiekowy respondentów	71
Tabela 27	Aktywność zawodowa respondentów	72
Tabela 28	Poziom wykształcenia respondentów.	73

Tabela 29	Ocena stopnia zadowolenia z następujących warunków życia w gminie	75
Tabela 30	Główne kierunki rozwoju gminy oraz dbałości o jakość życia mieszkańców	79
Tabela 31	Ocena warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w gminie	84
Tabela 32	Mocne strony (atuty) gminy	85
Tabela 33	Wady/słabe strony gminy	86
Tabela 34	Czynniki, które mogą wpływać na rozwój gminy (szanse)	89
Tabela 35	Czynniki, które mogą zahamować rozwój gminy (zagrożenia).....	91
Tabela 36	Działania na które powinny być wydawane w pierwszej kolejności pieniądze z budżetu gminy	92

Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie gminy Komarówka Podlaska na tle powiatu radzyńskiego.....	5
Rysunek 3	Klasyfikacja bonitacyjna gleb w gminie Komarówka Podlaska	8
Rysunek 4	Dynamika zmian liczby ludności gminy Komarówka Podlaska w latach 2000 – 2006.	12
Rysunek 5	Struktura ludności w gminie Komarówka Podlaska	13
Rysunek 6	Poziom wykształcenia w gminie.	15
Rysunek 7	Poziom wykształcenia w województwie lubelskim.	15
Rysunek 8	Ogólna powierzchnia gruntów w gminie.	28
Rysunek 9	Struktura upraw w gospodarstwach na terenie gminy Komarówka Podlaska	29
Rysunek 10	Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach na terenie gminy Komarówka Podlaska	30
Rysunek 11	Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Komarówka Podlaska	32
Rysunek 12	Logo LKS Husar	41
Rysunek 13	Powiatowe zawody strzeleckie na strzelnicy sportowej w Komarówce Podlaskiej..	41
Rysunek 14	Jednostka OSP W Komarówce Podlaskiej.....	50